

UNIVERSAL
LIBRARY

OU₁ 198651

UNIVERSAL
LIBRARY

[1965]

ಶಾಕ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಟಪದ ಮೊದಲನೆಯ ಉಪವೃತ್ತ

ಪಾಲಿ ಪಜ್ಜ ಪುಷ್ಪಂಜಲಿ

ಅನುವಾದಕ-ಸಂಪಾದಕ:

ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ

“ಅತ್ಥಂ ಹಿ ನಾಥೋ ಸರಣಂ ಅಪೋಚ ನ ವ್ಯಜ್ಞನಂ”

‘ಅರ್ಥವೇ ಮುಖ್ಯ, ಅಕ್ಷರವಲ್ಲ —

ಎಂದು ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಬುದ್ಧನು ಹೇಳಿದನು.’

೧೯೩೭]

ಶಾಕ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಟಪ

ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

[ಎಂಟಾಣಿ

ಮುಸ್ಸೂರಿದರ ಗ್ರಂಥ ಭಾಂಡಾರ
ಧಾರವಾಡ

ರತ್ನನ ಬೌದ್ಧ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಚೀನಾದೇಶದ ಬೌದ್ಧ ಯಾತ್ರಿಕರು
೨. ಧರ್ಮದಾನಿ ಬುದ್ಧ (ಮುಗಿದವೆ)
೩. ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ (ಮಕ್ಕಳಿಗೆ)
೪. ಬುದ್ಧ ವಚನ ಪರಿಚಯ
(ಶಾಕ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಟಪದ ಪ್ರಧಾನ ಪುಷ್ಪ-೧)
೫. ಪಾಲಿ ಪಜ್ಜ ಪುಷ್ಪಂಜಲಿ
(ಶಾಕ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಟಪದ ಉಪಪುಷ್ಪ-೧)
೬. ನಾಲ್ಕು ಪಾಲೀ ಸೂತ್ರಗಳು
(ಶಾಕ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಟಪದ ಉಪಪುಷ್ಪ-೨)
೭. ಮಿಲಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ
(ಶಾಕ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಟಪದ ಉಪಪುಷ್ಪ-೩)
೮. ಪಾಲೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಯ*
(ಶಾಕ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಟಪದ ಉಪಪುಷ್ಪ-೪)

* ೧೯೩೭ರ ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು.

ಪೂಜನೀಯ

ಎನ್. ಎಸ್. ಸುಬ್ಬರಾಯರಿಗೆ

ಅವರ ಅನೃತವಾದ ಅನುಕಂಪನಕ್ಕೆ

ಈ 'ಪಾಲಿ ಪಜ್ಜ ಪುಷ್ಪಂಜಲಿ'ಯನ್ನು

ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಗುರುತಾಗಿ

ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು.

ತಿದ್ದುಪಡಿ

ಸೂಚಿ
ಕನ್ನಡ ಗಾಥಾ ೧೫, ೧೬, ೧೮
ಕನ್ನಡ ಗಾಥಾ ೨೫
ಪಾಲೀ ಗಾಥಾ ೪೬
ಪುಟ ೫೧೮ ಟಿಪ್ಪಣಿ
ಕನ್ನಡ ಗಾಥಾ ೧೧೨, ೧೧೩, ೧೧೯

ತಪ್ಪು
ಅಥವಾ
ತೊಳಗವ
ದುಕ್ಕ ಸ್ವನಿಂತಂ
'ಪಾಲೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಯ'
ನಡಸು

ಒಪ್ಪು
ಅಥವಾ
ತೊಳಗುವ
ದುಕ್ಕ ಸ್ವನಿಂತಂ
'ಬುದ್ಧವಚನ ಪರಿಚಯ'
ನಡಿಸು

ಪ್ರವೇಶ

ಪಾಲೀ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಓದಿ ಅನಂದಪಟ್ಟ ಭಾಗಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಜಾತಿಗಳನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಇತಿಹಾಸ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ನನ್ನ 'ಪಾಲೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಯ' ದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಪಾಲೀ ಪದ್ಯಸಾಹಿತ್ಯದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ಮೂಲದೊಡನೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಯೋಜನೆಗೆ ಈ ಸಂಕಲನವು ಒಂದು ಪ್ರವೇಶ. ಮುಂದೆ ಒಂದು ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಾವಿರಾರು ಗಾಹೆಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಅನುವಾದವನ್ನೂ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಗಾಢಾಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪಾಲೀ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನನ್ನ 'ಪಾಲೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಯ'ದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ, ವ್ಯಂಜನಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮೊದಲಿನ ಐವತ್ತು ಬಿಡಿ ಬಿಡಿ ಗಾಹೆಗಳಿಗೆ ಗದ್ಯಾನುವಾದವನ್ನೂ, ಅನಂತರದ ಆರು ಕಾವ್ಯಭಾಗಗಳಿಗೆ ಪದ್ಯಾನುವಾದವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪುಟದ ತುದಿಯ ಉದ್ದೃತ ಭಾಗಗಳು ಗಾಢಾಸಾದಗಳು.

ಈ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಪಾಲೀ ಗಾಢಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಯಬಹುದೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ಮೂಲವನ್ನು ಓದುವಾಗ ಅಕ್ಷರಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯೆಲ್ಲ ಎಂದಿ ನಂತೆಯೆ. ಆದರೆ, ಅನುಸ್ವಾರ ಬಂದಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು 'ಮ'ಕಾರ ದಂತೆ ಉಚ್ಚರಿಸದೆ 'ಜ'ಕಾರದಂತೆ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು; 'ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕುಸಲಂ ಬಹುಂ' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಕತ್ತಬ್ಬಜ್ ಕುಸಲಜ್ ಬಹುಜ್' ಎಂದು ಓದಬೇಕು.

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿರುವ ಈ 'ಪಾಲೀ ಪದ್ಯ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ'ಯನ್ನು ಸಹೃದಯರ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದ್ದೇನೆ.

‘ಶಾಕ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂಟಪ’
ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ, ಬೆಂಗಳೂರು}

ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ

ಮಾ ತಿ ಕಾ

ವಿಷಯ ವಿವರ

	ಪುಟ
೧. ಕತ್ತಬ್ಬಂ	೧೦
೨. ಜರಾ ಚ ಮಚ್ಚೂ ಚ	೧೨
೩. ಧನ್ಮಪದಂ	೧೨
೪. ಅಪ್ರಮಾದಂ	೧೪
೫. ಧನ್ಮಪದಂ	೧೪
೬. ಚಿತ್ತಂ	೧೬
೭. ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ	೧೮
೮. ಮಾ ಜಾತಿಂ ಪುಚ್ಛ	೨೪
೯. ಏಕಚರಿಯಂ	೨೬
೧೦. ಕೋಧಂ	೨೮
೧೧. ಪರಮಂ ಸುಖಂ	೨೮
೧೨. ಇಸಿಪ್ಪವೇದಿತಂ ಮಗ್ಗಂ	೩೦
೧೩. ಪಬ್ಬಜ್ಞಾ ಸುತ್ತಂ	೩೪
೧೪. ಆಳವಕ ಸುತ್ತ	೪೨
೧೫. ಸುನೀತೋ ಥೇರೋ	೪೬
೧೬. ರೋಹಿಣೀ ಥೇರೀ	೫೦
೧೭. ದಸ್ತಿಕಾ ನಾಮ ಥೇರೀ	೬೦
೧೮. ಪಟಾಚಾರಾ ನಾಮ ಥೇರೀ	೬೦

	ಪುಟ
೧. ಕರ್ತವ್ಯ	೧೧
೨. ಮುಪ್ಪು, ಸಾವು	೧೩
೩. ಧರ್ಮಪದ	೧೩
೪. ಅಪ್ರಮಾದ	೧೫
೫. ಧರ್ಮಪದ	೧೫
೬. ಚಿತ್ತ	೧೭
೭. ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕೆಟ್ಟದು	೧೯
೮. ಜಾತಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಡ	೨೫
೯. ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವಿಕೆ	೨೭
೧೦. ಕ್ರೋಧ	೨೯
೧೧. ಪರಮಸುಖ	೨೯
೧೨. ಯುಷ್ತಿ ತಿಳಿಸಿದ ಮಾರ್ಗ	೩೧
೧೩. ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಸೂತ್ರ	೩೫
೧೪. ಆಳವಕ ಸೂತ್ರ	೪೩
೧೫. ಸ್ಥವಿರ ಸುನೀತ	೪೭
೧೬. ಸ್ಥವಿರ ರೋಹಿಣಿ	೫೧
೧೭. ದಂತಿಕಾ ಎಂಬ ಸ್ಥವಿರ	೬೧
೧೮. ಪಟಾಚಾರ ಎಂಬ ಸ್ಥವಿರ	೬೧

ಪಾಲಿ ವಜ್ರ ಪುಸ್ಪಂಜಲಿ

ಎಂಬ

ಪಾಲೀ ಪದ್ಯ ಪುಸ್ಪಂಜಲಿ

“ಎಕಂ ಹಿ ಸಚ್ಚಂ ನ ದುತೀಯಮುಕ್ತಿ
ಯುಕ್ತಿಂ ಪಜಾ ನೋ ವಿವದೇ ಪಜಾನಂ”

— ಸುಕ್ತನಿಪಾತ.

“ಸತ್ಯ ಒಂದೇ, ಎರಡನೆಯದಿಲ್ಲ;
ಇದನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ಜನರು ವಿನಾವಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.”

ಕರುಣಾಸೀತಲಹದಯಂ

ಪಞ್ಚಾ ಪಜ್ಜೀತವಿಹತಮೋಹತಮಂ

ಸನರಾಮರಲೋಕಗರುಂ

ವಂದೇ ಸುಗತಂ ಗತಿವಿಮುಕ್ತಂ ||

— ಸುಮಜ್ಜಲವಿಖಾಸಿನೀ.

೧. ಕತ್ತಬ್ಬಂ

೧. ಕೋ ನು ಹಾಸೋ ಕಿಮಾನನ್ದೋ

ನಿಜ್ಜಂ ಪಜ್ಜಲಿತೇ ಸತಿ |

ಅನ್ಧಕಾರೇನ ಓನದ್ಧಾ

ಪದೀಪಂ ನ ಗವೇಸ್ಸಥ ||

[೧]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೧೪೬.

೨. ಸೋ ಕರೋಹಿ ದೀಪಮುತ್ತನೋ |

ಖಿಪ್ಪಂ ವಾಯನು ಪಣ್ಣಿತೋ ಭವ

ನಿಧ್ಧಂತಮಲೋ ಅನಜ್ಞಣೋ

ದಿಬ್ಬಂ ಅರಿಯಭೂಮಿಮೇಹಿಸಿ ||

[೨]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೨೩೬.

ಬುದ್ಧನ ಹೃದಯವು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಶೀತಲವಾದುದು.
ಆತನ ಪ್ರಜ್ಞೆ¹ಯ ಬೆಳಕಿಗೆ ಮೋಹ²ದ ಕತ್ತಲೆ ಹತವಾಯಿತು.
ಅವನು ಮನುಷ್ಯ ದೇವತೆಗಳ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನು.
ಗತಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದ ಆ ಸುಗತನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

೧. ಕರ್ತವ್ಯ

ಸದಾ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ
ನಗು ಯಾರಿಗೆ? ಆನಂದವೇಕೆ?
ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋದವರು ನೀವು
ದೀಪವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಿಲ್ಲವೆ?

[೧]

ಈ ನೀನೇ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ದೀಪ ಮಾಡಿಕೊ.
ಬೇಗ ವ್ಯಾಯಾಮ³ಮಾಡು, ಪಂಡಿತನಾಗು.
ಕೊಳೆ⁴ಗಳು ಕಳೆದು ದೋಷ⁵ಗಳು ಇಲ್ಲದೆ
ದಿವ್ಯವಾದ ಆರ್ಯಭೂಮಿ⁶ಯನ್ನು ನೀನು ಸಾರುವೆ.

[೨]

1. ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಸಾರಾಸಾರಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಿ ತಿಳಿಯುವ ಜ್ಞಾನ. 2. ಮೋಹವೆಂಬ ಗುಣವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ತೆರದ ಮಂಕುಮುಚ್ಚಿ, ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. 3. ಒಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು, ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಬೇರೊಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು—ಈ ರೀತಿಯ ಲೋಕಾಲೋಕ ಗಮನ. 4. ಸತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ಗತಿ ಪಡೆದವನು; ಬುದ್ಧನ ಒಂದು ಹೆಸರು. 5. ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬುದು ಅವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಂಕೇತ ಶಬ್ದ; ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿಯದಿರುವುದೇ ಅವಿದ್ಯೆ. 6. ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ. 7. ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಮೋಹ ಮುಂತಾದ ಕೆಟ್ಟಗುಣಗಳೇ ಕೊಳೆ ದೋಷಗಳು. 8. ಆರ್ಯಭೂಮಿ = ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸ್ಥಳ, ಪರಮಪದ.

೨. ಜರಾ ಚ ಮಚ್ಛಾ ಚ

೧. ಯಥಾ ಪಿ ಸೇಲಾ ವಿಪುಲಾ
 ನಭಮಾಹಜ್ಜ ಪಬ್ಬತಾ |
 ಸಮನ್ನಾನುಪರಿಯೇಯ್ಯಂ
 ನಿಪ್ಪೋಟೇನ್ನೋ ಚತುದ್ಧಿಸಾ |
 ಏವಂ ಜರಾ ಚ ಮಚ್ಛಾ ಚ
 ಅಧಿವತ್ತಂತಿ ಪಾಣಿನೋ ||

[೩]

೨. ಖತ್ತಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ವೇಸ್ಸೇ
 ಸುದ್ಧೇ ಚಣ್ಡಾಲ ಪುಕ್ಕುಸೇ |
 ನ ಕಿಂಚಿ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ
 ಸಬ್ಬಮೇವಾಭಿಮದ್ಧತಿ ||

[೪]

೩. ನ ತತ್ಥ ಹತ್ತೀನಂ ಭೂಮಿ
 ನ ರಥಾನಂ ನ ಪತ್ತಿಯಾ |
 ನ ಚಾಪಿ ಮನ್ನಯುಧ್ಧೇನ
 ಸಕ್ಕಾ ಜೇತುಂ ಧನೇನ ವಾ ||

[೫]

—ಸಂಯುತಸಿಕಾಯ: ಕೋಸಲಸಂಯುತ: ತತಿಯವಗ್ಗ: ಪಬ್ಬತೂಪಮ.

೩. ಧಮ್ಮಪದಂ

೧. ಸಜ್ಜಂ ಭಣೇ ನ ಕುಜ್ಜೇಯ್ಯ
 ದಜ್ಜಾಽಪ್ಪಸ್ಸಿವ್ವಿ ಯಾಚಿತೋ |
 ಏತೇಹಿ ತೀಹಿ ಠಾನೇಹಿ
 ಗಜ್ಜೇ ದೇವಾನ ಸನ್ನಿಕೇ ||

[೬]

— ಧಮ್ಮಪದ — ಗಾಥಾ ೨೨೪.

೨. ಮುಪ್ಪು, ಸಾವು

ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ
ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲಿನ ಪರ್ವತಗಳು
ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಅಮುಕಿ ಒತ್ತುತ್ತ
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚಲಿಸಿ ಬರುವಂತೆ
ಮುಪ್ಪು ಸಾವುಗಳು
ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಉರುಳಿಬರುವುವು.

[೩]

ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ವೈಶ್ಯರು,
ಶೂದ್ರರು, ಚಂಡಾಲರು, ಪುಕ್ಕುಸರು^೧—
ಯಾರನ್ನೂ ಮುಪ್ಪು ಸಾವುಗಳು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ;
ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿ ಹೊಸಗಿಬಿಡುವುವು.

[೪]

ಅಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ,
ರಥಗಳಿಗಿಲ್ಲ, ಕಾಲಾಳುಗಳಿಗಿಲ್ಲ;
ಅಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಯುದ್ಧದಿಂದ ಅಥವಾ
ಹಣದಿಂದ ಗೆಲ್ಲಲೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

[೫]

೩. ಧರ್ಮಪದ

ಸತ್ಯ ಹೇಳಿದರೆ, ಕೋಪಿಸದಿದ್ದರೆ,
ಬೇಡಿದಾಗ ಕೊಂಚವಾದರೂ ಕೊಟ್ಟರೆ,
ಈ ಮೂರು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಲ್ಲಿ
ದೇವತೆಗಳ ಸವಿೂಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು.

[೬]

೧. ಪುಕ್ಕುಸರು ಒಂದು ಬೆರಕೆ ಜಾತಿ; ಹೀನ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೀನರಾದವರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಂಡಾಲ, ನಿಷಾದ(ಬೇಟೆಗಾರ), ವೇಣ(ಬೊಂಬಿನ ಕೆಲಸಮಾಡುವವನು), ರಥಕಾರ ಎಂಬ ಕುಲಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪುಕ್ಕುಸರ ಹೆಸರು ಬರುತ್ತದೆ.

೪. ಅಪ್ಪಮಾದಂ

೧. ಉಟ್ಟಹಥ ನಿಸೀದಥ

ದಳ್ಳಂ ಸಿಕ್ಕಥ ಸನ್ನಿಯಾ |

ಮಾ ಮೋ ಪಮತ್ತೇ ವಿಜ್ಞಾಯ

ಮುಚ್ಚುರಾಜಾ ಅಮೋಹಯಿತ್ಥ ವಸಾನುಗೇ || [೭]

— ಸುತ್ತನಿಪಾತ: ವಗ್ಗ ೨: ಸುತ್ತ ೧೦: ಗಾಥಾ ೨.

೨. ನಗರಂ ಯಥಾ ಪಚ್ಚಂತಂ

ಗುತ್ತಂ ಸನ್ನರಬಾಹಿರಂ |

ಏವಂ ಗೋಪೇಥ ಅತ್ತಾನಂ

ಖಣೋ ವೇ ಮಾ ಉಪಚ್ಚಗಾ |

ಖಣಾತೀತಾ ಹಿ ಸೋಚಂತಿ

ನಿರಯಮ್ಹಿ ಸಮಪ್ಪಿತಾ ||

[೮]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೩೧೫.

೩. ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಅಮತಪದಂ

ಪಮಾದೋ ಮುಚ್ಚುನೋ ಪದಂ

ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ನ ವಿಯಯಂತಿ

ಯೇ ಪಮತ್ತಾ ಯಥಾಮತಾ |

[೯]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೨೧.

೫. ಧಮ್ಮಪದಂ

೧. ಆಕ್ಕೋಧೇನ ಜಿನೇ ಕೋಧಂ

ಅಸಾಧುಂ ಸಾಧುನಾ ಜಿನೇ |

ಜಿನೇ ಕದರಿಯಂ ದಾನೇನ |

ಸಚ್ಚೇನಾಽಲಿಕವಾದಿನಂ ||

[೧೦]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೨೨೩.

೪. ಅಪ್ರಮಾದ

ಎದ್ದೇಳಿರಿ! ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ!

ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ದೃಢವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ!

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಮತ್ತತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ನಿಮ್ಮನ್ನು

ಮೃತ್ಯುರಾಜನು ನಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೋಹಗೊಳಿಸದಿರಲಿ. [೭]

ಒಳಗು ಹೊರಗುಗಳು ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ

ಗಡಿನಾಡಿನ ನಗರ ಹೇಗೋ

ಹಾಗೆ ಆತ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಒಂದು ಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಡಿರಿ.

ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿನೋದವರು ಖಂಡಿತವಾಗಿ

ನರಕದ ಪಾಲಾಗಿ ಶೋಕಪಡುವರು. [೮]

ಅಪ್ರಮಾದವು ಅಮೃತ^೧ಕ್ಕೆ ದಾರಿ

ಪ್ರಮಾದವು ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ದಾರಿ

ಅಪ್ರಮತ್ತರು ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ

ಪ್ರಮತ್ತರು ಸತ್ತವರಂತೆಯೆ. [೯]

೫. ಧರ್ಮಪದ

ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕು;

ಕೆಟ್ಟದನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯದರಿಂದ ಜಯಿಸಬೇಕು;

ಜಿಪುಣನನ್ನು ದಾನದಿಂದ,

ಸತ್ಯದಿಂದ ಸುಳ್ಳಾಡುವವನನ್ನು, ಜಯಿಸಬೇಕು. [೧೦]

1. ಅಮೃತವೆಂಬುದು ನಿರ್ವಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿನಾಮ.

೬. ಚಿತ್ತಂ

೧. ಫನ್ನನಂ ಚಪಲಂ ಚಿತ್ತಂ
 ದೂರಕ್ವಂ ದುನ್ನಿವಾರಯಂ |
 ಉಜುಂ ಕರೋತಿ ಮೇಧಾವೀ
 ಉಸುಕಾರೋ ವ ತೇಜನಂ || [೧೧]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೩೩.

೨. ಇದಂ ಪುರೇ ಚಿತ್ತಮಚಾರಿ ಚಾರಿತಂ |
 ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಯತ್ಥ ಕಾನುಂ ಯಥಾಸುಖಂ
 ತದಜ್ಞಹಂ ನಿಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮಿ ಯೋನಿಸೋ |
 ಹತ್ತಿ ಪ್ಪಭಿನ್ನಂ ವಿಯ ಅಜ್ಞುಸಗ್ಗಹೋ || [೧೨]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೩೩೬.

೩. ಯಥಾ ಅಗಾರಂ ದುಚ್ಛನ್ನಂ
 ವುಟ್ಟ ಸಮತಿವಿಜ್ಞತಿ |
 ಏವಂ ಅಭಾವಿತಂ ಚಿತ್ತಂ
 ರಾಗೋ ಸಮತಿವಿಜ್ಞತಿ || [೧೩]

೪. ಯಥಾ ಅಗಾರಂ ಸುಚ್ಛನ್ನಂ
 ವುಟ್ಟ ನ ಸಮತಿವಿಜ್ಞತಿ |
 ಏವಂ ಸುಭಾವಿತಂ ಚಿತ್ತಂ
 ರಾಗೋ ನ ಸಮತಿವಿಜ್ಞತಿ || [೧೪]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೧೩, ೧೪.

೫. ಮನಸಾ ಚೇ ಪದುಟ್ಟೇನ
 ಭಾಸತಿ ವಾ ಕರೋತಿ ವಾ
 ತತೋ ನಂ ದುಕ್ಖಮನ್ನೇತಿ
 ಚಕ್ಖಂ ವ ವಹತೋ ಪದಂ [೧೫]

೭. ಚಿತ್ತ

ಚಿತ್ತವು ಚಂಚಲವು, ಚಪಲವು,
ಕಾಸಾಡಲು ಕಷ್ಟ, ತಡೆಯಲು ಕಷ್ಟ;
ಬಾಣಮಾಡುವವನು ಬಾಣವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ
ಮೇಧಾವಿಯು ಅದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಮಾಡುವನು. [೧೧]

ಹಿಂದೆ, ಈ ಚಿತ್ತವು ಇಚ್ಛೆ ಬಂದ ಕಡೆ,
ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ, ಹೇಗೆ ಸುಖವೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ಸಂಚಾರಮಾಡಿತ್ತು;
ಅಂಕುಶ ಹಿಡಿದವನು ಮದದಾನೆಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ
ಇಂದು ನಾನು ಅದನ್ನು ಸಮೂಲವಾಗಿ ನಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತೇನೆ. [೧೨]

ಹೊದಿಕೆ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲದ ಮನೆಗೆ
ಮಳೆ ನುಗ್ಗುವ ಹಾಗೆ
ಬೆಳಸದ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ
ರಾಗವು ನುಗ್ಗುವುದು. [೧೩]

ಹೊದಿಕೆ ಸರಿಯಾಗಿರುವ ಮನೆಗೆ
ಮಳೆ ನುಗ್ಗದ ಹಾಗೆ
ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಳಸಿದ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ
ರಾಗವು ನುಗ್ಗದು. [೧೪]

ಕೆಟ್ಟ ಕಡದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ
ಮಾತನಾಡಿದರೆ, ಅಥವಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ,
ಅದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ದುಃಖ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದು —
ವಾಹನದ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಚಕ್ರ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ. [೧೫]

೬. ಮನಸಾ ಚೇ ಪಸನ್ನೇನ
ಭಾಸತಿ ನಾ ಕರೋತಿ ವಾ
ತತೋ ನಂ ಸುಖಮನ್ವೇತಿ
ಭಾಯಾ ವ ಅನಸಾಯಿನೀ [೧೬]
— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೧, ೨ (ಏಕಂಸೇನ).

೭. ದಿಸೋ ದಿಸಂ ಯಂ ತಂ ಕಯಿರಾ
ವೇರೀ ವಾ ಪನ ವೇರಿನಂ |
ಮಿಚ್ಛಾಪಣಿಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ
ಪಾಪಿಯೋ ನಂ ತತೋ ಕರೇ || [೧೭]

೮. ನ ತಂ ಮಾತಾ ಪಿತಾ ಕಯಿರಾ
ಅಜ್ಞಾತೀ ವಾಪಿ ಚ ಜ್ಞಾತಕಾ |
ಸನ್ಮಾಪಣಿಹಿತಂ ಚಿತ್ತಂ
ಸೇಯ್ಯಸೋ ನಂ ತತೋ ಕರೇ || [೧೮]
— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೪೨, ೪೩.

೭. ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ

೧. ಯಥಾಪಿ ಪುಷ್ಪರಾಸಿನ್ಮಾ
ಕಯಿರಾ ಮಾಲಾಗುಣೇ ಬಹೂ
ಏವಂ ಜಾತೇನ ಮಚ್ಛೇನ
ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕುಸಲಂ ಬಹುಂ || [೧೯]
— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೫೩.

೨. ಅಭಿತ್ತರೇಥ ಕಲ್ಯಾಣೇ |
ಪಾಪಾ ಚಿತ್ತಂ ನಿವಾರಯೇ |
ದನ್ಧಂ ಹಿ ಕರೋತೋ ಪುಜ್ಞಾಂ
ಪಾಪಸ್ತುಂ ರಮತೀ ಮನೋ || [೨೦]
— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೧೧೬.

ತಿಳಿಯಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ
ಮಾತನಾಡಿದರೆ, ಅಥವಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ,
ಅದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸುಖ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದು —
ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲದ ನೆರಳಿನ ಹಾಗೆ.

[೧೬]

ದ್ವೇಷಿಯು ದ್ವೇಷಿಗೂ ವೈರಿಯು ವೈರಿಗೂ
ಎನೇನು ಮಾಡಿದರೂ,
ಸರಿಯಲ್ಲದುದರಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿದ ಚಿತ್ತವು ಅವನಿಗೆ
ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೇಡು ಮಾಡುವುದು.

[೧೭]

ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಅಥವಾ
ಇತರ ಜ್ಞಾತಿಗಳು ಮಾಡದುದನ್ನು,
ಸರಿಯಾದುದರಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿದ ಚಿತ್ತವು ಅವನಿಗೆ
ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮೇಲು ಮಾಡುವುದು.

[೧೮]

೭. ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕೆಟ್ಟದು

ಹೂಗಳ ರಾಶಿಯಿಂದ
ಅನೇಕ ಎಳೆಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.
ಹಾಗೆಯೇ, ಹುಟ್ಟಿದ ಮನುಷ್ಯನು
ಮಾಡಬೇಕಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳು ಬಹಳ.

[೧೯]

ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬೇಗ ಮಾಡು.
ಪಾಪದಿಂದ ಚಿತ್ತವನ್ನು ತಡೆ.
ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಅಲಸ್ಯದಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ
ಮನಸ್ಸು ಪಾಪದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುವುದು.

[೨೦]

೩. ಚಿರಪ್ಪವಾಸಿಂ ಪುರಿಸಂ
 ದೂರತೋ ಸೋಕ್ತಿಮಾಗತಂ
 ಜಾತಿಮಿತ್ತಾ ಸುಹಜ್ಜಾ ಚ
 ಅಭಿನಂದಂತಿ ಆಗತಂ || [೨೦]

೪. ತಥೇವ ಕತಪುಜ್ಜಾವ್ವಿ
 ಆಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ ವರಂ ಗತಂ |
 ಪುಜ್ಜಾಣಿ ಪಟಗಣ್ಣಂತಿ
 ಪಿಯಂ ಜಾತೀ ವ ಆಗತಂ || [೨೧]
 — ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೨೦೯, ೨೧೦.

೫. ನ ತಂ ಕನ್ತಂ ಕತಂ ಸಾಧು
 ಯಂ ಕತ್ವಾ ಅನುತಪ್ಪತಿ |
 ಯಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮುಖೋ ರೋದಂ
 ವಿಪಾಕಂ ಪಟಸೇವತಿ || [೨೨]

೬. ತಜ್ಞ ಕನ್ತಂ ಕತಂ ಸಾಧು
 ಯಂ ಕತ್ವಾ ನಾನುತಪ್ಪತಿ |
 ಯಸ್ಸ ಪತೀತೋ ಸುಮನೋ
 ವಿಪಾಕಂ ಪಟಸೇವತಿ || [೨೩]
 — ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೬೭, ೬೮.

೭. ನ ಹಿ ಪಾಪಂ ಕತಂ ಕನ್ತಂ
 ಸಜ್ಜು ಖೀರಂ ವ ಮುಚ್ಚತಿ |
 ದಹಂ ತಂ ಬಾಲಮನ್ಯೇತಿ
 ಭಸ್ಕಚ್ಛನ್ನೋ ವ ಪಾವಕೋ || [೨೪]
 — ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೭೦.

ಬಲು ಹಿಂದೆ ಪ್ರವಾಸಹೋದ ಪುರುಷನು
ದೂರದಿಂದ ಸ್ವಸ್ತವಾಗಿ ಬಂದು
ತನ್ನ ಜ್ಞಾತಿ ಮಿತ್ರ ಸುಹೃದಯರನ್ನು
ಅನಂದಪಡಿಸುವನು.

[೨೧]

ಅದರಂತೆಯೇ, ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿ
ಈ ಲೋಕದಿಂದ ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದವನನ್ನು
ಪುಣ್ಯಗಳು ಎದುರುಗೊಂಡು ಒಯ್ಯುವುವು —
ಸ್ವಸ್ತವಾಗಿ ಬಂದ ಪ್ರಿಯನನ್ನು ಜ್ಞಾತಿಗಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ [೨೨]

ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನುತಾಪಪಡುವನು,
ಯಾವುದರ ಪಕ್ಷ್ಯಫಲವನ್ನು ಅಳುತ್ತ
ಕಣ್ಣೀರಿನ ಮುಖದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವನು —
ಆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. [೨೩]

ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನುತಾಪಪಡನು,
ಯಾವುದರ ಪಕ್ಷ್ಯಫಲವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವನು —
ಆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ಒಳ್ಳೆಯದು. [೨೪]

ಮಾಡಿದ ಪಾಪದ ಕೆಲಸ
ಹಾಲಿನ ಹಾಗೆ ಆಗಲೇ ಹುಳಿಯಾಗಿ ಒಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ;
ಸುಡುತ್ತ, ಬೂದಿಮುಚ್ಚಿದ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ,
ಆ ಆಜ್ಞಾನಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದು. [೨೫]

೮. ಅತ್ತನಾ ವ ಕತಂ ಪಾಪಂ

ಅತ್ತಜಂ ಅತ್ತಸಂಭವಂ |

ಅಭಿಮನ್ಯ ತಿ ದುಮ್ಮೇಧಂ

ವಜಿರಂ ವಸ್ಮಮಯಂ ಮಣಿಂ ||

[೨೬]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೧೬೧.

೯. ಅಯಸಾ ವ ಮಲಂ ಸಮುಟ್ಟಿತಂ

ತದುಟ್ಟಾಯ ತಮೇವ ಖಾದತಿ |

ಏವಂ ಅತಿಥೋನಚಾರಿನಂ

ಸಕಕಮ್ಮಾನಿ ನಯಂತಿ ದುಗ್ಗತಿಂ ||

[೨೭]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೨೪೦.

೧೦. ಪಾಣಿಜೋ ವ ಭಯಂ ಮಗ್ಗಂ

ಅಪ್ಪಸತ್ತೋ ಮಹದ್ಧನೋ |

ವಿಸಂ ಜೀವಿತುಕಾವೋ ವ

ಪಾಪಾನಿ ಪರಿವಜ್ಜಯೇ ||

[೨೮]

೧೧. ಪಾಣಿವ್ಹಿ ಚೇ ವಣೋ ನಾಸ್ಸ

ಹರೇಯ್ಯ ಪಾಣಿನಾ ವಿಸಂ |

ನಾಬ್ಬಣಂ ವಿಸಮನ್ವೇತಿ

ನಸ್ತಿ ಪಾಪಂ ಅಕುಬ್ಬತೋ ||

[೨೯]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೧೨೩, ೧೨೪.

ತಾನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ,
ತನ್ನಿಂದಲೇ ಆದ ಪಾಪವು
ಕೆಟ್ಟ ಭುದ್ಧಿಯವನನ್ನು ಅರೆದುಬಿಡುವುದು —
ವಜ್ರವು ಕಲ್ಲಿನ ಮಣಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ.

[೨೬]

ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಎದ್ದ ಕೊಳೆಯು
ಅಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಅದನ್ನೇ ತಿನ್ನುವಂತೆ
ಅತಿವಿೂರಿ ನಡೆಯುವವರನ್ನು¹
ಅವರ ಕರ್ಮಗಳೆ ದುರ್ಗತಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತವೆ.

[೨೭]

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯವೂ ಬಹಳ ಹಣವೂ ಉಳ್ಳ
ವ್ಯಾಪಾರಿಯು ಭಯದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ,
ಬದುಕಲು ಬಯಸುವವನು ವಿಷವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ,
ಪಾಪಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡಲಿ.

[೨೮]

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಾಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಕೈಯಿಂದ ವಿಷವೆತ್ತಬಹುದು.
ಗಾಯವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ವಿಷವೇರುವುದಿಲ್ಲ.
ಮಾಡದವನಿಗೆ ಪಾಪವಿಲ್ಲ.

[೨೯]

1. ಭಿಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಚೀವರವೆಂಬ ಬಟ್ಟೆ, ಹಿಂಡಪಾತ್ರವೆಂಬ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆ, ಶಯನಾಸನ
ವೆಂಬ ಹಾಸಿಗೆ ಹೀಗೆ, ರೋಗಬಂದಾಗ ಔಷಧಿ—ಎಂಬ ಈ ನಾಲ್ಕು ತೀರ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ
‘ಧೋನು’ಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಮಿತಿಯನ್ನು ಮೂರಿ ಅತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸು
ವವರು ‘ಅತಿಧೋನಚಾರಿ’ಗಳು. ಇದು ಬೌದ್ಧರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.

೮. ಮಾ ಜಾತಿಂ ಪುಚ್ಛ . . .

೧. ಮಾ ಜಾತಿಂ ಪುಚ್ಛ ಚರಣಿಣ್ಣಾ ಪುಚ್ಛ |
 ಕಟಾ ಹವೇ ಜಾಯತಿ ಜಾತವೇದೋ |
 ನೀಚಾಕುಲೀನೋ ಪಿ ಮುನೀ ಧಿತೀಮಾ |
 ಆಜಾನಿಯೋ ಹೋತಿ ಹೀನೀಸೇಧೋ |
 ಸಚ್ಚೇನ ದನ್ನೋ ದಮಸಾ ಉಪೇತೋ |
 ವೇದಂತಗೂ ವುಸಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋ || [೩೦]
 — ಸಂಯುತನಿಕಾಯ: ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂಯುತ: ಅರಹಂತವಗ್ಗ: ಸುಂದರಿಕಸುತ.

೨. ಇಸ್ಸತ್ತಂ ಬಲವಿರಿಯಿಣ್ಣಾ
 ಯಸ್ಸಿಂ ವಿಜ್ಞೇಥ ಮಾಣವೇ |
 ತಂ ಯುಧತ್ತೋ ಭರೇ ರಾಜಾ
 ನಾಸೂರಂ ಜಾತಿವಚ್ಚಯಾ || [೩೧]

೩. ತಥೇವ ಖಿಂತಿ ಸೋರಚ್ಛ
 ಧಮ್ಮಾ ಯಸ್ಸಿಂ ಪತಿಟ್ಟತಾ |
 ತಂ ಅರಿಯವುತ್ತಿಂ ಮೇಧಾವೀ
 ಹೀನಜಜ್ಜವ್ವಿ ಪೂಜಯೇ || [೩೨]
 — ಸಂಯುತನಿಕಾಯ: ಕೋಸಲಸಂಯುತ: ತತಿಯವಗ್ಗ: ಇಸ್ಸತ್ತಸುತ.

೪. ನ ಜಚ್ಛಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ
 ನ ಜಚ್ಛಾ ಹೋತಿ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ |
 ಕಮ್ಮನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ
 ಕಮ್ಮನಾ ಹೋತಿ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ || [೩೩]
 — ಸುತ್ರನಿಪಾತ: ವಗ್ಗ ೩: ಸುತ್ರ ೯: ಗಾಥಾ ೫೭.

1. ಕೆಟ್ಟುದಕ್ಕೆ ಹೋಗದಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ತಡೆಯುವ ಲಕ್ಷಿಯೇ ‘ಹೀನ’. 2. ಬುದ್ಧನಿಗೆ ‘ವೇದನೆ’ಯಾದ, ಎಂದರೆ ಬುದ್ಧನು ತಾನು ಅನುಭವಿಸಿ ತಿಳಿದ ಪರಮಜ್ಞಾನವೇ ‘ವೇದ’. (ಇದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೇದವಲ್ಲ, ಬೌದ್ಧರದು). ಈ ವೇದದ ಅಂತವನ್ನು, ಎಂದರೆ ಬುದ್ಧನ ಪರಮಜ್ಞಾನದ ತುದಿಯ ಗುರಿಯಾದ ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು, ತಿಳಿದವನು (‘ವೇದಂತಗೂ’) ವೇದಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದವನು.

೮. ಜಾತಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಡ . . .

ಜಾತಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಡ, ನಡತೆಯನ್ನು ಕೇಳು;
ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಬೆಂಕಿ ಹುಟ್ಟುವುದಲ್ಲವೆ!
ನೀಚಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾದರೂ ಧೃತಿಮಂತನಾದ ಮುನಿಯು
ಲಜ್ಜೆ¹ಯಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಸತ್ಯದಿಂದ ದಾಂತನಾಗಿ,
ದಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ವೇದಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದು,
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ³ವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, ಸದ್ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗುವನು [೩೦]

ಬಿಲ್ಲು ಗಾರಿಕೆಯೂ ಬಲವೀರ್ಯಗಳೂ
ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವವೋ
ಅವನನ್ನು ದೊರೆಯು ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಪೋಷಿಸುವನು;
ಜಾತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೇಡಿಯನ್ನಲ್ಲ [೩೧]

ಅದರಂತೆಯೇ, ಕ್ಷಮೆ ನಮ್ರತೆ ಮೊದಲಾದ
ಗುಣಗಳು ಯಾರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿಂತಿವೆಯೋ
ಆ ಆರ್ಯ⁴ವೃತ್ತಿಯವನನ್ನು ಮೇಧಾವಿಗಳು
ಅವನು ಹೀನಜಾತಿಯವನಾದರೂ ಪೂಜಿಸುವರು [೩೨]

ಜಾತಿಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ⁵ನಾಗುವುದಿಲ್ಲ
ಜಾತಿಯಿಂದ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುವುದಿಲ್ಲ
ಕರ್ಮ⁶ದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುವನು
ಕರ್ಮದಿಂದ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುವನು. [೩೩]

3. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಚರಣ; ಎಂದರೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ನಿರ್ವಾಣದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುವಿಕೆ.

4. ಅರ್ಹ, ಉತ್ತಮ. 5. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ = ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು. ಅರ್ಹತೆಗೆ ‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣ’ನೆಂಬುದು ಪ್ರತಿಶಬ್ದ. 6. ಕರ್ಮವೆಂದರೆ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ. ಕರ್ಮಗಳು ಎರಡೇ ತೆರ: ಕುಶಲ, ಅಕುಶಲ; ಎಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು, ಕೆಟ್ಟದು.

೯. ಏಕಚರಿಯಂ

೧. ಅದ್ಧಾ ಪಸಂಸಾಮು ಸಹಾಯಸನ್ನದಂ |
 ಸೇಟ್ಠಾ ಸಮಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಸಹಾಯಾ |
 ಎತೇ ಅಲದ್ಧಾ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೇ |
 ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ || [೨೪]

೨. ದಿಸವ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ಪಭಸ್ಸರಾನಿ |
 ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ರೇನ ಸುನಿಟ್ಟತಾನಿ |
 ಸಂಘಟ್ಟಮಾನಾನಿ ದುವೇ ಭುಜಸ್ಸಿಂ |
 ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ || [೨೫]

೩. ಸನ್ನಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನಿ |
 ಜಾಲಂ ವ ಭೇತ್ವಾ ಸಲಿಲಸಂಬುಚಾರೀ |
 ಅಗ್ಗೇವ ದಡ್ಡಂ ಅನಿವತ್ತಮಾನೋ |
 ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ || [೨೬]

— ಸುತ್ತನಿಪಾತ — ಗಾಥಾ ೪೭, ೪೮, ೬೨.

೪. ಯಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ತಥಾ ಏಕೋ |
 ಯಥಾ ದೇವೋ ತಥಾ ದುವೇ |
 ಯಥಾ ಗಾವೋ ತಥಾ ತಯೋ |
 ಕೋಲಾಹಲಂ ತತುಸ್ತುರಿಂ || [೨೭]

— ಥೇರಗಾಥಾ — ಗಾಥಾ ೨೪೫.

೯. ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವಿಕೆ

ಜೊತೆಗಾರರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಹೊಗಳುತ್ತೇನೆ.
ಉತ್ತಮರಾದ ಸಮರಾದ ಜೊತೆಗಾರರನ್ನು ಸೇವಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
ಅವರು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ, ನಿಂದೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಬದುಕುತ್ತ
ಖಡ್ಗಮೃಗದ ಕೊಂಬಿನ ಹಾಗೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಚರಿಸಲಿ. [೩೪]

ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ,
ಭುಜದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ತಾಗಿ ಕುಟ್ಟುವ,
ಚೆನ್ನದ ತೊಳತೊಳಗನ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು
ಖಡ್ಗಮೃಗದ ಕೊಂಬಿನ ಹಾಗೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಚರಿಸಲಿ. [೩೫]

ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಮುರಿದು,
ನೀರಿನ ವಿನಿನಂತೆ ಬಲೆಯನ್ನು ಒಡೆದು,
ಸುಟ್ಟಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗದ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ,
ಖಡ್ಗಮೃಗದ ಕೊಂಬಿನ ಹಾಗೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಚರಿಸಲಿ. [೩೬]

ಒಬ್ಬನು ಇದ್ದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಹಾಗೆ
ಇಬ್ಬರು ಆದರೆ ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೆ
ಮೂವರು ಆದರೆ ಗ್ರಾಮದ ಹಾಗೆ
ಅದಕ್ಕೆ ವಿನೂರಿದು ಬರಿಗಲಭೆ. [೩೭]

1. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ‘ಆಭರಣ’ವೆಂಬ ಪದವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಆಭರಣವಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಾಗಿ ಸದ್ದಾಗುವುದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಇಬ್ಬರು ಒಂದು ಕಡೆ ಇದ್ದರೆ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬಂದು ಜಗಳವಾಗುವುದು; ಅದರಿಂದ ಏಕಚರ್ಮ ಮೇಲು—ಎಂದು ಭಾವ. 2. ಬೌದ್ಧ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ‘ಬಹ್ಮ’ ಎಂಬುದು ಅನುತ್ತರ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಮಶಬ್ದ.

೧೦. ಕೋಧಂ

೧. ಯೋ ಉಪ್ಪತಿತಂ ವಿನೇತಿ ಕೋಧಂ
ವಿಸತಂ ಸಪ್ಪವಿಸಂ ವ ಓಸಧೇಹಿ |
ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಹಾತಿ ಓರಪಾರಂ
ಉರಗೋ ಜಿಣ್ಣಮಿವ ತಚಂ ಪುರಾಣಂ || [೩೮]

— ಸುತ್ತನಿಪಾತ: ಗಾಥಾ ೧.

೧೧. ಪರಮಂ ಸುಖಂ

೧. ಅತ್ಥವ್ವಿ ಜಾತವ್ವಿ ಸುಖಾ ಸಹಾಯಾ |
ತುಟ್ಟೀ ಸುಖಾ ಯಾ ಇತರೀತರೇನ |
ಪುಣ್ಣಂ ಸುಖಂ ಜೀವಿತಸಜ್ಜಯವ್ವಿ |
ಸಬ್ಬಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸುಖಂ ಪಹಾನಂ || [೩೯]
- ೨ ಸುಖಾ ಮತ್ತೇಯ್ಯತಾ ಲೋಕೇ |
ಅಥೋ ವೇತ್ತೇಯ್ಯತಾ ಸುಖಾ |
ಸುಖಾ ಸಾನ್ಹಜ್ಞಾತಾ ಲೋಕೇ |
ಅಥೋ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾತಾ ಸುಖಾ || [೪೦]
೩. ಸುಖಂ ಯಾವಜರಾ ಸೀಲಂ |
ಸುಖಾ ಸದ್ಧಾ ಪತಿಟ್ಟಿತಾ |
ಸುಖೋ ಪಜ್ಞಾಪಯ ಪಟಿಲಾಭೋ |
ಪಾಪಾನಸಕರಣಂ ಸುಖಂ || [೪೧]
೪. ಆರೋಗ್ಯಪರಮಾ ಲಾಭಾ |
ಸಂತುಟ್ಟಿ ಪರಮಂ ಧನಂ |
ವಿಸ್ಸಾಸಪರಮಾ ಜ್ಞಾತೀ |
ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮಂ ಸುಖಂ || [೪೨]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೩೩೧ — ೩೩೩, ೨೦೪.

೧೦. ಕ್ರೋಧ

ಹರಡಿದ ಹಾವಿನ ವಿಷವನ್ನು ಓಷಧಿಗಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ
ಎದ್ದು ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಕೋಪವನ್ನು ತಡೆದು ತೆಗೆಯುವವನು,
ಆ ಭಿಕ್ಷುವು, ಕೆಳಲೋಕ ಮೇಲುಲೋಕಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಾನೆ —
ಹರಿದ ಹಳೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹಾವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ. [೩೮]

೧೧. ಪರಮಸುಖ

ಅಗತ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಜೊತೆಗಾರರು ಸುಖ;
ಅದು ಇದರಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡುವುದು ಸುಖ;
ಜೀವಿತವು ಕೊನೆಯಾಗುವಾಗ ಪುಣ್ಯವು ಸುಖ;
ಎಲ್ಲಾ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುವುದು ಸುಖ. [೩೯]

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಾಯ್ತನವು ಸುಖ;
ಹಾಗೆಯೇ ತಂದೆಯಾಗಿರುವಿಕೆಯು ಸುಖ;
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಣನಾಗಿರುವಿಕೆಯು ಸುಖ;
ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿರುವಿಕೆಯು ಸುಖ. [೪೦]

ಮುಪ್ಪಿನ ವರೆಗಿನ ತೀಲವು ಸುಖ;
ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆಲಸಿದ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಸುಖ;
ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಪಡೆಯುವುದು ಸುಖ;
ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರುವುದು ಸುಖ. [೪೧]

ಆರೋಗ್ಯವು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಲಾಭ;
ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ತೃಪ್ತಿಯು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಧನ;
ವಿಶ್ವಾಸವು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಜ್ಞಾತಿ;
ನಿರ್ವಾಣವು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸುಖ [೪೨]

೧೨. ಇಸಿಪ್ಪವೇದಿತಂ ಮಗ್ಗಂ

೧. ಉಟ್ಟಹಥ ನಿಸೀದಥ

ಕೋ ಆತ್ಥೋ ಸುಪಿತೇನ ವೋ |

ಅತುರಾನಂ ಹಿ ಕಾ ನಿದ್ವಾ

ಸಲ್ಲವಿದ್ಧಾನ ರುಪ್ಪತಂ ||

[೪೩]

— ಸುತ್ತನಿಪಾತ: ವಗ್ಗ ೨: ಸುತ್ತ ೧೦: ಗಾಥಾ ೧.

೨. ಪಥವ್ಯಾ ಏಕರಜ್ಜೇನ

ಸಗ್ಗಸ್ಸ ಗಮನೇನ ವಾ |

ಸಬ್ಬಲೋಕಾಧಿಪಚ್ಚೇನ

ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ವರಂ ||

[೪೪]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೧೭೮.

೩. ವಾಚಾನುರಕ್ತೇ ಮನಸಾ ಸುಸಂವುತೋ |

ಕಾಯೇನ ಚ ಅಕುಸಲಂ ನ ಕಯಿರಾ |

ಏತೇ ತಯೋ ಕಮ್ಮಪಥೇ ವಿಸೋಧಯೇ |

ಆರಾಧಯೇ ಮಗ್ಗಮಿಸಿಪ್ಪವೇದಿತಂ ||

[೪೫]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೨೮೧.

೪. ಏತಮ್ಮಿ ತುಮ್ಮೇ ಪಟಪನ್ನಾ

ದುಕ್ಖಸ್ಸಂತಂ ಕರಿಸ್ಸಥ |

ಅಕ್ಖಾತೋ ವೇ ಮಯಾ ಮಗ್ಗೋ

ಅಞ್ಞಾಯ ಸಲ್ಲಸನ್ನನಂ ||

[೪೬]

— ಧಮ್ಮಪದ: ಗಾಥಾ ೨೭೫.

೧೨. ಋಷಿ ತಿಳಿಸಿದ ಮಾರ್ಗ

ಎದ್ದೇಳಿರಿ! ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ!
ಮಲಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿಮಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ?
ಬಾಣ¹ ತಗುಲಿ ನೋಯುವವನಿಗೆ,
ರೋಗಿಗೆ, ನಿದ್ರೆಯೆಲ್ಲಿ? [೪೩]

ಭೂಮಿಗೆಲ್ಲ ತಾನೊಬ್ಬನೆ ರಾಜನಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ,
ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಿಂತ,
ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಗಳ ಒಡೆತನಕ್ಕಿಂತ
ಸ್ತೋತಾಪತ್ತಿ²ಯ ಫಲವು ಮೇಲು. [೪೪]

ಮಾತನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕಾಪಾಡಿ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂಯಮಮಾಡಿ,
ದೇಹದಿಂದ ಕೆಟ್ಟುದನ್ನು ಮಾಡದಿರಬೇಕು;
ಈ ಮೂರು ಕರ್ಮದ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಬೇಕು;
ಋಷಿಯು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು [೪೫]

ಇಲ್ಲಿ ನೀವು ನಡೆದು ಸೇರಿದರೆ
ದುಃಖವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವಿರಿ;
ಬಾಣ ತೆಗೆಯುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು
ನಾನು ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆನು. [೪೬]

I. ಬೌದ್ಧರ ಪ್ರಕಾರ ಶಲ್ಯಗಳು ಏಳು: ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಮೋಹ, ಮಾನ, ದೃಷ್ಟಿ, ಶೋಕ, ಕಥಂಕಥಾ (ಸಂಶಯ ಸಂದೇಹಗಳು). 2. ಸ್ತೋತಾಪತ್ತಿ ಎಂದರೆ ಹೊಳೆಯನ್ನು ಸೇರುವುದು. ಹೊಳೆಯು ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತ. ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ನಿರ್ವಾಣವೆಂಬ ಅಚ್ಚೆಯ ದಡವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ, ಧರ್ಮವೆಂಬ ದೋಣಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಮೊದಲು ಹೊಳೆಯನ್ನು ಸೇರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಂಸಾರದ ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟುವ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವು ‘ಸ್ತೋತಾಪತ್ತಿ ಫಲ.’

೫. ಉಜುಕೋ ನಾಮ ಸೋಮಗ್ನೋ
 ಅಭಯಾ ನಾಮ ಸಾ ದಿಸಾ |
 ರಥೋ ಅಕುಜನೋ ನಾಮ
 ಧಮ್ಮಚಕ್ರೇಹಿ ಸಂಯುತೋ ||

[೪೭]

೬. ಹಿರೀ ತಸ್ಯ ಅಪಾಲವ್ಯೋ |
 ಸತ್ಯಸ್ಯ ಪರಿವಾರಣಂ |
 ಧನ್ಯಾಹಂ ಸಾರಥಿಂ ಬ್ರೂಮಿ |
 ಸಮ್ರಾಡ್ವಿಟ್ಠ ಪುರೇ ಜವಂ ||

[೪೮]

೭. ಯಸ್ಯ ಏತಾದಿಸಂ ಯಾನಂ
 ಇತ್ಥಿಯಾ ಪುರಿಸಸ್ಯ ವಾ |
 ಸ ವೇ ಏತೇನ ಯಾನೇನ
 ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ಸಂತಿಕೇ ||

[೪೯]

— ಸಂಯುಕ್ತನಿಕಾಯ: ದೇವಕಾಸಂಯುಕ್ತ: ಅದಿಚ್ಛವಗ್ಗ: ಅಚ್ಛರಾಸುಕ್ತ.

೮. ಆಯೋಘನ ಹತಸ್ಸೇವ ಜಲತೋ ಜಾತವೇದಸ್ಯ |
 ಅನುಪುಬ್ಬಾಪಸಂತಸ್ಯ ಯಥಾ ನ ಜ್ಞಾಯತೇ ಗತಿ |
 ಏವಂ ಸಮ್ರಾವಿಮುತ್ತಾನಂ ಕಾಮಬಂಧೋಘತಾರಿನಂ |
 ಪಜ್ಞಾಪೇತುಂ ಗತಿ ನತ್ಥಿ ಪತ್ತಾನಂ ಅಜಲಂ ಸುಖಂ ||

[೫೦]

— ಉದಾಹರಣೆ: ವಗ್ಗ ೮: ಗಾಥಾ ೧೦.

ಆ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ‘ನೇರವಾದುದು’ ಎಂದು ಹೆಸರು;
 ‘ಭಯವಿಲ್ಲದುದು’ ಎಂದು ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೆಸರು;
 ಧರ್ಮಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ರಥಕ್ಕೆ
 ‘ವಕ್ರವಾಗಿ ಹೋಗದುದು’ ಎಂದು ಹೆಸರು. [೪೭]

ಲಜ್ಜೆಯು ಅದರ ಅಪಾಲಂಬ¹;
 ಸತ್ಯವು ಅದರ ಪರಿವಾರಣ²;
 ಧರ್ಮವು ಅದರ ಸಾರಥಿಯೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.
 ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿ³ಯು ಮುಂದೆ ಓಡುವವರು⁴. [೪೮]

ಹೆಂಗಸಾಗಲಿ ಗಂಡಸಾಗಲಿ —
 ಯಾರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಯಾನವುಂಟು,
 ಅವರು ಈ ಯಾನದಿಂದ
 ನಿರ್ವಾಣಕ್ಕೆ ಸಮೀಪರಾಗುವರು. [೪೯]

ಸುತ್ತಿಗೆಯ ಎಟಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ, ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ತಣ್ಣಗಾಗುವ
 ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯ ಗತಿ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೋ
 ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಮುಕ್ತಿ⁵ಯನ್ನು ಪಡೆದು
 ಕಾಮಬಂಧಗಳ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ದಾಟಿ
 ಅಚಲವಾದ ಸುಖ⁶ವನ್ನು ಪಡೆದವರ ಗತಿಯನ್ನು
 ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. [೫೦]

1. ರಥವನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ರಥಾಂಗವಿಶೇಷ; ಬ್ರೇಕು (Brake). 2. ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ
 ವರು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ರಥಪಂಜರದ ಸುತ್ತ ಮಾಡಿರುವ ರಕ್ಷಣೆ. 3. ನಿರ್ವಾಣಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ
 ಅಷ್ಟಾಂಗಿಕ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಗ; ನಾಲ್ಕು ಅರ್ದ ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆಯಿಡುವುದು
 ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿ. 4. ರಥ ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ಎರುತಗ್ಗುಗಳನ್ನೂ ಇತರ ಅಡ್ಡಿಗಳನ್ನೂ
 ತೆಗೆದುಹಾಕಲು ಮುಂದೆ ಕೆಲವರು ಓಡುವುದು ಪದ್ಧತಿ. 5, 6. ಇವು ಎರಡೂ ನಿರ್ವಾಣಕ್ಕೆ ಹೆಸರು.

೧೩. ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಸುತ್ತಂ

೧. ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಕಿತಯಿಸ್ಸಾಮಿ
ಯಥಾ ಪಬ್ಬಜಿ ಚಕ್ಪಮಾ |
ಯಥಾ ವಿಮಂಸಮಾನೋ ಸೋ
ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಸಮರೋಚಯಿ || [೫೧]
೨. ಸಮ್ಭಾಧೋಽಯಂ ಘರಾವಾಸೋ
ರಜಸ್ಸಾಯತನಂ ಇತಿ |
ಅಬ್ಬೋಕಾಸೋ ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ
ಇತಿ ದಿಸ್ವಾನ ಪಬ್ಬಜಿ || [೫೨]
೩. ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾನ ಕಾಯೇನ
ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ವಿವಜ್ಜಯಿ |
ವಾಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ ಹಿತವ್ವ
ಅಜೀವಂ ಪರಿಸೋಧಯಿ || [೫೩]
೪. ಅಗಮಾ ರಾಜಗಹಂ ಬುದ್ಧೋ
ಮಗಧಾನಂ ಗಿರಿಬ್ಬಜಂ |
ಪಿಣ್ಡಾಯ ಅಭಿಹಾರೇಸಿ
ಅಕಿಣ್ಣವರಲಕ್ಷಣೋ || [೫೪]
೫. ತಮದ್ವಸಾ ಬಿವ್ವಿಸಾರೋ
ಪಾಸಾದಸ್ಥಿಂ ಪತಿಟ್ಟತೋ |
ದಿಸ್ವಾ ಲಕ್ಷಣಸಮ್ಪನ್ನಂ
ಇಮಮತ್ಥಂ ಅಭಾಸಥ || [೫೫]

೧೩. ಪುನಃ ಸೂತ್ರ

ಚಕ್ಷುಮಂತ^೧ ತಾ ಪರಿವ್ರಜಿಸಿದುದನು,
ಮನದಲಿ ಬಲು ತಿರುವಿ
ಅದೆ ಪುನಃಪ್ರವನೆಂತು ಮೆಚ್ಚಿದನೊ,
ಕೀರ್ತಿಸುವೆನು ನಾನು.

[೫೧]

“ಮನೆಯ ವಾಸವಿದು ಬಾಧಾಕರವು,
ಕೊಳೆ^೨ಗಳಿಗಿದೆ ತಾಣ;
ಪರಿವ್ರಜಿಸಿದರದರಲಿ ಪುನರುದಯಕೆ
ಇಲ್ಲವು ಅವಕಾಶ” —

[೫೨]

ಎಂದು ಕಂಡು, ಪರಿವ್ರಜಿಸುತ, ಬಿಟ್ಟು
ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನು,
ಮಾತಿನ ದುಶ್ಚರಿತಗಳನು ತೊಲಗಿಸಿ,
ಬದುಕನು ಶೋಧಿಸಿದ.

[೫೩]

ರಾಜಗೃಹಕೆ ತಾ ಬಂದನು ಬುದ್ಧನು;
ಮಗಧದ ಗಿರಿವ್ರಜವ
ಭಿಕ್ಷೆಗೋಸುಗ ಹೊಕ್ಕು, ನಡೆದನು
ವರಲಕ್ಷಣಿಯುತನು.

[೫೪]

ಬಿಂಬಿಸಾರನವ ಪ್ರಾಸಾದದಲಿ
ನಿಂತು ಕಂಡನವನ;
ನೋಡುತ ಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನನನು
ನುಡಿದನಿಂತು ತಾನು:

[೫೫]

1. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಣಬಲ್ಲ ಸಮಂತಚಕ್ಷು ವೆನಿಸಿದ ಬುದ್ಧ. 2. ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಮೋಹ.
3. ಮೂವತ್ತೆರಡು ಮಹಾಪುರುಷಲಕ್ಷಣಗಳು.

೬. ಇಮಂ ಭೋನ್ಮೋ ನಿಸಾಮೇಥ

ಅಭಿರೂಪೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸುಚಿ |

ಚರಣೇನ ಚೇವ ಸವ್ವನ್ನೋ

ಯುಗಮತ್ತಜ್ಞಾ ಪೇಕ್ಷತಿ ||

[೫೬]

೭. ಓಕ್ವಿತ್ತಚಕ್ವ ಸತಿನಾ

ನಾಸಯಂ ನೀಚಕುಲಾಮಿವ |

ರಾಜದೂತಾ ವಿಧಾವಂತು

ಕುಹಿಂ ಭಿಕ್ವು ಗಮಿಸ್ವತಿ ||

[೫೭]

೮. ತೇ ಪೇಸಿತಾ ರಾಜದೂತಾ

ಪಿಟ್ಟತೋ ಅನುಬಂಧಿಸುಂ |

ಕುಹಿಂ ಗಮಿಸ್ವತಿ ಭಿಕ್ವು

ಕತ್ಥವಾಸೋ ಭವಿಸ್ವತಿ ||

[೫೮]

೯. ಸಪದಾನಜ್ಜರಮಾನೋ

ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಸುಸಂವುತೋ |

ಖಿಪ್ಪಂ ಪತ್ತಂ ಆಪೂರೇಸಿ

ಸವ್ವಜಾನೋ ಪಟಿಸ್ವತೋ ||

[೫೯]

೧೦. ಸ ಪಿಣ್ಣಚಾರಂ ಚರಿತ್ವಾ

ನಿಕ್ವಮ್ಮ ನಗರಾ ಮುನಿ |

ಪಣ್ಣವಂ ಅಭಿಹಾರೇಸಿ

ಏತ್ಥವಾಸೋ ಭವಿಸ್ವತಿ ||

[೬೦]

“ನೋಡಿ, ನೋಡಿರಿವನಭಿರೂಪನು, ಬೃಹ-
ದಾಕಾರನು, ಶುಚಿಯು;
ಸಂಪನ್ನನು ಸಚ್ಚರಣನದಿನನದು
ನೋಟವು ಯುಗ ಮಾತ್ರ.

[೫೩]

“ದೃಷ್ಟಿ ಕೆಳಗೆ, ಸ್ಮೃತಿಮಂತನಿವನು, ತಾ
ನೀಚಕುಲಜನಲ್ಲ;
ದೂತರು ಧಾವಿಸಿಹೋಗಲಿ; ಎಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗುವನೀ ಭಿಕ್ಷು?”

[೫೪]

ದೊರೆಯು ಕಳುಹಿದನು; ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು
ರಾಜದೂತರಾಗ;
“ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವನು? ಭಿಕ್ಷುವೀತನಿಗೆ
ಇರುವುದೆಲ್ಲಿ ವಾಸ?”

[೫೫]

ಗುಪ್ತದ್ವಾರ^೧ನವ ಸಂವೃತನಾಗಿ
ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ತಿರುಗಿ,
ಪ್ರಜ್ಞೆ ಸ್ಮೃತಿಗಳನು ಧರಿಸಿ, ಬೇಗನೆ
ಪಾತ್ರೆ ತುಂಬಿಸಿದನು.

[೫೬]

ಭಿಕ್ಷುಟನೆಯನು ಚರಿಸಿ ಮುನಿಯು ತಾ
ಬಿಟ್ಟನು ನಗರವನು;
ಪಂಡವ^೨ವಿರುವೆಡೆ ನಡೆದು ಸೇರಿದನು;
“ವಾಸವಿವನಿಗಿಲ್ಲಿ.”

[೬೦]

೧೧. ದಿಸ್ವಾನ ವಾಸೂಪಗತಂ
ತತೋ ದೂತಾ ಉಪಾವಿಸುಂ |
ಎಕೋ ಚ ದೂತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ
ರಾಜನೋ ಪಟನೇದಯಿ || [೬೧]

೧೨. ಎಸ ಭಿಕ್ಷು ಮಹಾರಾಜ
ಪಣ್ಣವಸ್ಸ ಪುರತ್ಥತೋ |
ನಿಸಿನ್ನೋ ವ್ಯಗ್ಘ್ರಸಭೋ ವ
ಸೀಹೋ ವ ಗಿರಿಗಬ್ಬರೇ || [೬೨]

೧೩. ಸುತ್ವಾನ ದೂತವಚನಂ
ಭದ್ರಯಾನೇನ ಖತ್ತಿಯೋ |
ತರಮಾನರೂಪೋ ನಿಯ್ಯಾಸಿ
ಯೇನ ಪಣ್ಣವಪಬ್ಬತೋ || [೬೩]

೧೪. ಸ ಯಾನಭೂಮಿಂ ಯಾಯಿತ್ವಾ
ಯಾನಾ ಓರುಯ್ತ ಖತ್ತಿಯೋ |
ಪತ್ತಿಕೋ ಉಪಸಂಕಮ್ಮ
ಆಸಜ್ಜ ನಂ ಉಪಾವಿಸಿ || [೬೪]

೧೫. ನಿಸಜ್ಜ ರಾಜಾ ಸಮ್ಮೋದಿ
ಕಥಂ ಸಾರಾಣಿಯಂ ತತೋ |
ಕಥಂ ಸೋ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ
ಇಮಮತ್ಥಂ ಅಭಾಸಥ || [೬೫]

ದೂತರು, ವಾಸವನಾತನು ಹೊಕ್ಕುದ
ಕಂಡು ಕುಳಿತರಲ್ಲಿ;
ಒಬ್ಬ ದೂತ ತಾನಿಂತು ತಿಳಿಸಿದನು
ದೊರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು:

[೬೦]

“ಭಿಕ್ಷುವನನು ತಾ, ಭೋ ಮಹಾರಾಜ,
ವ್ಯಾಪ್ತ ವೃಷಭದಂತೆ
ಗಿರಿಗುಹೆ ಸಿಂಹದೊಲಿರುವನು ಪಂಡವ
ಗಿರಿಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ.”

[೬೧]

ದೂತ ವಚನವನು ಕೇಳಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು
ಭದ್ರಯಾನವೇರಿ
ಪಂಡವ ಪರ್ವತವಿರುವೆಡೆ ಹೋದನು
ತೈರಿತಗಮನದಿಂದ.

[೬೨]

ಯಾನ ನಡೆವನಕ ಹೋಗಿ ಯಾನದಿಂ-
ದಿಳಿದನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನು;
ಪಾದಚಾರಿ ತಾನೈದಿ ಬಳಿಗೆ ಬಂ-
ದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನಾಗ.

[೬೩]

ಕುಳಿತು ಕೇಳಿದನು ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಗಳ
ದೊರೆಯು ಮೋದದಿಂದ;
ತನ್ನನವನು ಪ್ರತಿನುಡಿಸಲಾಗ ತಾ
ನುಡಿದನವನಿಗಿಂತು:

[೬೪]

೧೬. ಯುವಾ ಚ ದಹರೋ ಚಾಸಿ
ಪಠಮುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ಸುಸು |
ವಣ್ಣಾರೋಹೇನ ಸವ್ವನ್ನೋ
ಜಾತಿಮಾ ವಿಯ ಖತ್ತಿಯೋ || [೬೬]

೧೭. ಸೋಭಯನ್ನೋ ಅನೀಕಗ್ಗಂ
ನಾಗಸಂಘಪುರಕ್ವತೋ |
ದದಾಮಿ ಭೋಗೇ ಭುಜ್ಜಸ್ಸು
ಜಾತಿಜ್ವಾಽಕ್ವಹಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ || [೬೭]

೧೮. ಉಜಾ ಜನಪದೋ ರಾಜ
ಹಿಮವನ್ತಸ್ಸ ಪಸ್ಸತೋ |
ಧನವಿರಿಯೇನ ಸವ್ವನ್ನೋ
ಕೋಸಲೇಸು ನಿಕೇತಿನೋ || [೬೮]

೧೯. ಆದಿಚ್ಛಾ ನಾಮ ಗೋತ್ತೇನ
ಸಾಕಿಯಾ ನಾಮ ಜಾತಿಯಾ |
ತಮ್ಹಾ ಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜತೋ ರಾಜ
ನ ಕಾಮೇ ಆಭಿಪತ್ಥಯಂ || [೬೯]

೨೦. ಕಾಮೇಸ್ವಾದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ
ನೇಹ್ವಮ್ತಂ ದಟ್ಟು ಖೇಮತೋ |
ಪಥಾನಾಯ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ
ಏತ್ಥ ಮೇ ರಜ್ಞಾತಿ ಮನೋ || [೭೦]

“ಯುವಕನು ನೀನು, ಚಿಕ್ಕವನಿನ್ನೂ,
ಎಳೆವರೆಯದ ತಿಶುವು;
ವರ್ಣಾರೋಹದ ಸಂಪತ್ತಿದೆ, ನೀ
ಶೋಭಿಸುತ್ತಿಹೆಯೆಂತು:

[೬೬]

“ಆನೆ ಸುತ್ತಲಿರೆ ಸೇನೆಯ ಮುಂದಿನ
ಕ್ಷಾತ್ರ ಕುಲಜನಂತೆ!
ಭೋಗ ಕೊಡುವೆನದ ಭುಂಜಿಸು; ಹೇಳು,
ನಿನ್ನ ಜಾತಿಯೇನು?”

[೬೭]

“ರಾಜಾ! ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತ ಪಾರ್ಶ್ವದಿ
ಕೋಸಲದವರಿಹರು;
ಧನ ವೀರ್ಯಗಳಿಂದಧಿಕಯುತರು, ಮೇಣ್
ಖುಜು ಜನಪದದವರು.

[೬೮]

“ಆದಿತ್ಯನದು ಗೋತ್ರವನರದು,
ಶಾಕ್ಯರು ಜಾತಿಯಲಿ;
ಕಾಮನ ಬಯಸದೆ ತತ್ಕುಲದಿಂದಾಂ
ಪರಿವ್ರಜಿಸಿದೆ, ರಾಜ!

[೬೯]

“ಕಂಡು ಕ್ಷೇಮನ ನಿಷ್ಕ್ರಮಣದಲಿ
ದುಃಖ ಕಾಮಗಳಲಿ,
ಹೊರಟಿರುವೆನು ನಾ ಸಾಧಿಸಲಿ'ದರೊಳೆ
ರಂಜಿಸುವುದು ಮನಸು.”

[೭೦]

೧೪. ಅಳವಕ ಸುತ್ತ

೧. ಕಿಂ ಸೂಢಧ ವಿತ್ತಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಂ |
 ಕಿಂ ಸು ಸುಚಿಣ್ಣಂ ಸುಖಮಾವಹಾತಿ |
 ಕಿಂ ಸು ಹವೇ ಸಾದುತರಂ ರಸಾನಂ |
 ಕಥಂಜೀವಂ ಜೀವಿತಂ ಆಹು ಸೇಟ್ಠಂ || [೭೧]
೨. ಸದ್ಧೀಢಧ ವಿತ್ತಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಂ |
 ಧಮ್ಫೋ ಸುಚಿಣ್ಣೋ ಸುಖಮಾವಹಾತಿ |
 ಸಜ್ಜಂ ಹವೇ ಸಾದುತರಂ ರಸಾನಂ |
 ಪಞ್ಣಾಜೀವಂ ಜೀವಿತಂ ಆಹು ಸೇಟ್ಠಂ || [೭೨]
೩. ಕಥಂ ಸು ತರತೀ ಓಘಂ
 ಕಥಂ ಸು ತರತಿ ಅಣ್ಣವಂ |
 ಕಥಂ ಸು ದುಕ್ಖಂ ಅಚ್ಛೇತಿ
 ಕಥಂ ಸು ಪರಿಸುಜ್ಞತಿ || [೭೩]
೪. ಸದ್ಘಾಯ ತರತೀ ಓಘಂ
 ಅಪ್ಪಮಾದೇನ ಅಣ್ಣವಂ |
 ವಿರಿಯೇನ ದುಕ್ಖಂ ಅಚ್ಛೇತಿ
 ಪಞ್ಣಾಯ ಪರಿಸುಜ್ಞತಿ || [೭೪]
೫. ಕಥಂ ಸು ಲಭತೇ ಪಞ್ಣಂ
 ಕಥಂ ಸು ವಿನದತೇ ಧನಂ |
 ಕಥಂ ಸು ಕಿತ್ತಿಂ ಪಪ್ಪೋತಿ
 ಕಥಂ ಮಿತ್ತಾನಿ ಗಢತಿ |
 ಅಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ ಪರಂಲೋಕಂ
 ಕಥಂ ಪೇಜ್ಜ ನ ಸೋಚತಿ || [೭೫]

೧೪. ಆಳವಕ ಸೂತ್ರ

“ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷನಿಗಾವ ಧನವು ಮೇಲು?

“ಸುಖ ಬರುವುದಾವುದನು ಸುಚರಿಸಿದರೆ?

“ರಸಗಳೊಳಗಾವುದೈ ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿಯು?

“ಜೀವಿತವನೆಂತಹುದ ಮೇಲೆಂಬರು?”

[೭೧]

“ಶ್ರದ್ಧೆ ಪುರುಷನಿಗಿಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಧನವು;

“ಸುಖ ಬಹುದು ಧರ್ಮವನು ಸುಚರಿಸಿದರೆ;

“ರಸಗಳೊಳು ಸತ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿಯು;

“ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂ ಜೀವಿಸಿದ ಬದುಕೆ ಮೇಲು.”

[೭೨]

“ಹೊಳೆಯ ದಾಟುವುದೆಂತು?

ದಾಟಲೆಂತರ್ಥವವನು?

ದುಃಖ ಕಳೆವುದು ಹೇಗೆ?

ಪರಿಶುದ್ಧನಪ್ಪುದೆಂತು?”

[೭೩]

“ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲಿ ಹೊಳೆಯ-

ನಪ್ರಮಾದದಿ ಕಡಲ ದಾಟಲಕ್ಕು;

ದುಃಖ ಕಳೆಯಲು ವೀರ್ಯ;

ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಲಕ್ಕು ”

[೭೪]

“ಪ್ರಜ್ಞೆ ಲಭಿಸುವುದೆಂತು?

ಧನ ಪಡೆವುದೆಂತು?

ಕೀರ್ತಿ ದೊರಕುವುದೆಂತು?

ಮಿತ್ರರನು ಪಡೆವುದೆಂತು?

ಲೋಕವಿದರಿಂದದಕೆ

ಹೋಗಿ ಶೋಕಿಸದಿರುವುದೆಂತು?”

[೭೫]

೬. ಸದ್ವಹಾನೋ ಅರಹತಂ
 ಧಮ್ಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಪತ್ತಿಯಾ |
 ಸುಸ್ಸುಸಾ ಲಭತೇ ಪಜ್ಞಾಂ
 ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ವಿಚಕ್ಷಣೋ || [೭೬]

೭. ಪತಿರೂಪಕಾರೀ ಧುರವಾ
 ಉಟ್ಠಾತಾ ವಿನದತೇ ಧನಂ |
 ಸಚ್ಚೇನ ಕಿತ್ತಿಂ ಪಪ್ಪೋತಿ
 ದದಂ ಮಿತ್ತಾನಿ ಗನ್ಧತಿ || [೭೭]

೮. ಯಸ್ಯೇತೇ ಚತುರೋ ಧಮ್ಮಾ
 ಸದ್ಧಸ್ಸು ಘರಮೇಸಿನೋ |
 ಸಜ್ಜಂ ಧಮ್ಮೋ ಧಿತಿ ಚಾಗೋ
 ಸ ವೇ ಪೇಜ್ಜ ನ ಸೋಚತಿ || [೭೮]

೯. ಇಂಘ ಅಙ್ಗಾ ಪಿ ಪುಚ್ಛಸ್ಸು
 ಪುಥೂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ |
 ಯದಿ ಸಚ್ಚಾ ದಮಾ ಚಾಗಾ
 ಖನ್ನಾ ಭಿಯ್ಯೋಽಧ ವಿಜ್ಜತಿ || [೭೯]

೧೦. ಕಥಂ ನು ದಾನಿ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಂ
 ಪುಥೂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ |
 ಸೋಽಹಂ ಅಜ್ಜ ಪಜಾನಾಮಿ
 ಯೋ ಅತ್ತೋ ಸಮ್ಮರಾಯಿಕೋ || [೮೦]

“ನಿರ್ವಾಣ ದೊರಕಿಸುವ ಅರ್ಹತರ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ
ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲಿ ನಡೆದು, ಆ ಅರ್ಹತರನು
ಅಪ್ರಮತ್ತತೆಯಿಂದ ತಾ ವಿಚಕ್ಷಣೆಯಿಂದ
ಶುಶ್ರೂಷೆಗೈದವಗೆ ಲಭಿಸುವುದು ಪ್ರಜ್ಞೆ.

[೭೬]

“ತಕ್ಕದನು ಗೈಯುವವನೆಚ್ಚತ್ತು ನಡೆಯುವವನು
ನಾ ಧುರಂಧರನವನು ಧನ ಪಡೆವನು;
ದೊರಕುವುದು ಕೀರ್ತಿ ತಾ ಸತ್ಯದಿಂದೆ;
ಮಿತ್ರರನು ಪಡೆಯುವುದು ದಾನದಿಂದೆ.

[೭೭]

“ಸತ್ಯ ಧರ್ಮ ಧೃತಿ ತ್ಯಾಗವೆಂಬೀ ನಾಲ್ಕು
ಧರ್ಮಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಾಚರಿಸುವ
ಗೃಹವಾಸಿ ಸತ್ತು ತಾ ಶೋಕಪಡನು;
ಸತ್ತು ಶೋಕಿಸದಿರುವನವನೆ ಅವನೆ.

[೭೮]

“ಇನ್ನು ಇತರರ ಕೇಳು,
ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ಶ್ರಮಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೇಳು, ಹೋಗು:
‘ಸತ್ಯ ದಯೆ ತ್ಯಾಗ ಕ್ಷಮೆ-
ಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲಾದುದಿನ್ನಿಹುದೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ?’”

[೭೯]

“ಇನ್ನು ಇತರರ ನಾನು ಕೇಳಲೇಕೆ
ಬೇರೆಬೇರೆಯ ಶ್ರಮಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನು?
ಸತ್ತಬಳಿಕೆನಗೇನು ಮೇಲೆಂಬುದ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವೆನಿಂದು ನಾನು.

[೮೦]

೧೧. ಆತ್ಮಾಯ ವತ ಮೇ ಬುದ್ಧೋ
ವಾಸಾಯಾಳವಿಮಾಗಮಾ |
ಸೋಽಹಂ ಅಜ್ಞ ಪಜಾನಾಮಿ
ಯತ್ಥ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಪಲಂ || [೮೧]

೧೨. ಸೋಽಹಂ ವಿಚರಿಸ್ವಾಮಿ
ಗಾಮಾ ಗಾಮಂ ಪುರಾ ಪುರಂ |
ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಸಂಬುದ್ಧಂ
ಧಮ್ತಸ್ಸ ಚ ಸುಧಮ್ತತಂ || [೮೨]

—ಸುತ್ತನಿಪಾತ—ವಗ್ಗ ೧ — ಸುತ್ತ ೧೦.

೧೩. ಸುನೀತೋ ಛೇರೋ

೧. ನೀಚೇ ಕುಲಮ್ಹಿ ಜಾತೋಽಹಂ
ದಳಿದ್ಧೋ ಅಪ್ಪಭೋಜನೋ |
ಹೀನಂ ಕಮ್ಹಂ ಮಮಂ ಆಸಿ
ಅಹೋಸಿಂ ಪುಪ್ಪಛಡ್ಡಕೋ || [೮೩]

೨. ಜಿಗುಚ್ಛಿತೋ ಮನುಸ್ಸಾನಂ
ಪರಿಭೂತೋ ಚ ವಮ್ಹಿತೋ |
ನೀಚಂ ಮನಂ ಕರಿತ್ವಾನ
ವಂದಿಸ್ಸಂ ಬಹುಕಂ ಜನಂ || [೮೪]

೩. ಅಥಸ್ಸಾಸಿಂ ಸಮ್ಹುದ್ಧಂ
ಭಿಕ್ಖುಸಂಘಪುರಕ್ಖತಂ |
ಪವಿಸಂತಂ ಮಹಾವೀರಂ
ಮಗಧಾನಂ ಪುರುತ್ತಮಂ || [೮೫]

“ಮೇಲು ನನಗಾಗಲೆಂದಾಳವಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲ-

ಸಿದನೈಸೆ ಬುದ್ಧ!

ದಾನವಾವುದು ಹಿರಿಯ ಫಲ ಕೊಡುವುದೆಂಬುದನು

ನಾನರಿತೆನಿಂದು!

[೪೮]

“ಗ್ರಾಮದಿಂ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ

ಪುರದಿಂದ ಪುರಕಾನು ವಿಚರಿಸುವೆನು;

ಸಂಬುದ್ಧನನು ಮೇಣು

ಧರ್ಮದೌತ್ಯಷ್ಟವನು ಕೀರ್ತಿಸುವೆನು.”

[೪೯]

೧೫. ಸ್ಥವಿರ! ಸುನೀತ

ನೀಚ ಕುಲದಲಿ ಜನನ,

ನಾನಲ್ಪಭೋಜನನು, ನಾ ದರಿದ್ರ;

ಹೂಗಳನು^೧ ಗುಡಿಸುವುದು —

ಅದುವೆ ಆಗಿತ್ತೆನ್ನ ಹೀನಕರ್ಮ.

[೫೦]

ಹೀನೈಸಿ ಪರಿಭವಿಸಿ

ಜರಿದು ಪೋಗುವರೆನ್ನ ಕಂಡ ಜನರು;

ಎನ್ನ ಮನ ಕಿರಿದಪ್ಪು-

ದಾನು ಬಹುಜನರಿಗೆ ನಮಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

[೫೧]

ಅಂದು ಕಂಡೆನು ನಾನು

ಭಿಕ್ಷುಸಂಘವು ಬಳಸಿ ಬೆಂಬಡಿದನ

ಮಗಧದ ಪುರೋತ್ತಮ^೨ನ

ಪುಗುವಾ ಮಹಾವೀರ ಸಂಬುದ್ಧನ.

[೫೨]

1. ಹಿರಿಯ ಭಿಕ್ಷು.

2. ಬಲಿಹೀನ, ಪೂಜಾಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಣಗಿದ ಹೂಗಳನ್ನು.

3. ರಾಜಗೃಹ.

೪. ನಿಕ್ಷಿಪಿತವಾನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ
ವನ್ನಿ ತುಂ ಉಪಸಂಜ್ಞಮಿಂ |
ಮಮೇವ ಅನುಕರ್ಮಾಯ
ಅಟಾಸಿ ಪುರಿಸುತ್ತಮೋ || [೮೬]

೫. ವನ್ನಿತ್ವಾ ಸತ್ಕುನೋ ಪಾದೇ
ಏಕಮನ್ತಂ ರಿತೋ ತದಾ |
ಪಬ್ಜಜಂ ಅಹಮಾಯಾಚಿಂ
ಸಬ್ಜಸತ್ತಾನಮುತ್ತಮಂ || [೮೭]

೬. ತತೋ ಕಾರುಣಿಕೋ ಸತ್ಕಾ
ಸಬ್ಜಲೋಕಾನುಕರ್ಮಕೋ |
ಏಹಿ ಭಿಕ್ಷುಂತಿ ಮಂ ಅಹ
ಸಾ ಮೇ ಆಸುಪಸವ್ವದಾ || [೮೮]

೭. ಸೋಽಹಂ ಏಕೋ ಅರಣ್ಣಾಸ್ತಿಂ
ವಿಹರನ್ನೋ ಅತನ್ನಿತ್ತೋ |
ಅಕಾಸಿಂ ಸತು ವಚನಂ
ಯಥಾ ಮಂ ಓವದೀ ಜಿನೋ || [೮೯]

೮. ರತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಂ ಯಾಮಂ
ಪುಬ್ಬಜಾತಿಮನುಸ್ಸರಿಂ |
ರತ್ತಿಯಾ ಮಜ್ಞಮಂ ಯಾಮಂ
ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖಂ ವಿಸೋಧಿತಂ |
ರತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಯಾಮೇ
ತನೋಖನ್ಧಂ ಪದಾಲಯಿಂ || [೯೦]

ಹೆಗಲಿನಡ್ಡೆಯನಾಗ
ಕೆಳಗಿರಿಸಿ ವಂದಿಸಲು ಬಳಿಸಾರಲು
ನನ್ನದೇ ಮೇಲಿನನು-
ಕಂಪನದಿ ನಿಂತನಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮ. [೮೬]

ವಂದನೆಗಳನು ಸಲಿಸಿ
ಗುರುಚರಣಗಳಿಗೊಂದು ಬಳಿಗೆ ನಿಂತು
ಸರ್ವಸತ್ತೋತ್ತಮನ
ಯಾಚಿಸಿದನಾನಾಗ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯ¹ವ. [೮೭]

ಕಾರುಣಿಕನವನದಕೆ
ಸರ್ವಲೋಕಾನುಕಂಪಕನಾದ ಗುರುವು
‘ಬಾ ಭಿಕ್ಷು!’ವೆಂದೆನ್ನ
ನುಡಿಸಲಾಯ್ತೆನಗದುವೆ ‘ಉಪಸಂಪದಾ’² [೮೮]

ಅಪ್ರಮತ್ತನೆ ಆಗಿ
ವಿಹರಿಸುತ ವನಗಳೊಳಗೇಕಾಕಿಯಾಗಿ
ಎನಗೆ ಜಿನನುಪದೇಶ-
ಗೈದ ಗುರುವಚನಗಳ ನಡೆದನಾನು. [೮೯]

ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು; ಮೊದಲ
ಯಾಮದಲಿ ನೆನಪಾಯ್ತು ಪೂರ್ವಜಾತಿ;
ಮಧ್ಯಮದ ಯಾಮದಲಿ
ಪರಿಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತೈ ದಿವ್ಯಚಕ್ಷು;
ಕಡೆಯ ಯಾಮಕೆ ಸಿಡಿದು
ಪುಡಿಯಾಯ್ತು ಕತ್ತಲೆಯ ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತ. [೯೦]

1. ಭಿಕ್ಷುವಾಗಬೇಕೆಂದು ಮನೆ ಬಿಡುವ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ. 2. ಭಿಕ್ಷುವಾಗಿ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಎರಡನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆ.

೯. ತತೋ ರತ್ಯಾ ವಿವಸನೇ
ಸುರಿಯಸ್ಸುಗ್ಗಮನಂ ಪತಿ |
ಇನ್ನೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ಆಗನ್ತ್ವಾ
ಮಂ ನಮಸ್ಸಿಂಸು ಪಜ್ಜಾಲೀ || [೯೧]

೧೦. ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸಾಜ್ಞಾ
ನಮೋ ತೇ ಪುರಿಸುತ್ತಮ |
ಯಸ್ಸು ತೇ ಆಸವಾ ಖೀಣಾ
ದಕ್ಷಿಣೇಯ್ಯೋಽಸಿ ಮಾರಿಸ || [೯೨]

೧೧. ತತೋ ದಿಸ್ವಾನ ಮಂ ಸತ್ಥಾ
ದೇವಸಂಘಪುರಕ್ಷತಂ |
ಸಿತಂ ಪಾತುಕರಿತ್ವಾನ
ಇಮಂ ಅತ್ಥಂ ಅಭಾಸಥ || [೯೩]

೧೨. ತಪೇನ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ
ಸಂಯಮೇನ ದಮೇನ ಚ |
ಏತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಹೋತಿ
ಏತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುತ್ತಮಂ || [೯೪]

— ಛೇರಗಾಥಾ — ದ್ವಾದಸನಿಪಾತೋ — ಸುನೀತೋ.

೧೩. ರೋಹಿಣೀ ಥೇರೀ

೧. ಸಮಣಾ ತಿ ಭೋತಿ ಮಂ ವಿಪಸ್ಸಿ
ಸಮಣಾ ತಿ ಪಟಬುಜ್ಞಸಿ |
ಸಮಣಾನಮೇವ ಕಿತ್ತೇಸಿ
ಸಮಣೇ ನೂನ ಭವಿಸ್ಸಸಿ || [೯೫]

ಅಂದು ಕತ್ತಲೆ ಕರಗಿ
ಸೂರ್ಯನೇಳುವ ವೊದಲಿನುದಯಕಾಲದಲಿ
ಇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮರು ಬಂದು
ಬೊಗಸೆಗೈಗಳನೆತ್ತಿ ಪೊಡಮಟ್ಟರೆನಗೆ: [೯೦]

“ನಮಿಸುವೆವು ನಿನಗಿದೋ
ಪುರುಷ ಆಜಾನೇಯ! ಪುರುಷೋತ್ತಮಾ!
ನಿನ್ನಾಸ್ರವ!ಗಳೆಲ್ಲ
ಕ್ಷೀಣವೈ! ಮಾರಿಷ! ನೀ ದಕ್ಷಿಣಾರ್ಹ!” [೯೧]

ಇಂತು ದೇವರ ಸಂಘ
ಸುತ್ತಿ ಬಳಸಿದ ನನ್ನ ನೋಡಿ ಗುರುವು
ಮುಗುಳುನಗೆಯನು ಮೆರೆದು
ನುಡಿದನಹ ಅರ್ಥವಿಂತಾಗುವಂತೆ: [೯೨]

“ತಪದಿಂದ ದಮೆಯಿಂದ
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ಮೇಣು ಸಂಯಮಗಳಿಂದ —
ಇವುಗಳಿಂದಲೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನಿವನೆ ತಾನೆ!” [೯೩]

೧೬. ಸ್ಥವಿರಿ ರೋಹಿಣಿ

“ಸವಣ ಎಂದೆನಗೆ ನೀ ತೋರಿಸುವೆ, ಭವತಿ!
ಸವಣನದೊ ಎಂದೆನ್ನನೆಚ್ಚರಿಸುವೆ;
ಸವಣರನೆ ಕೀರ್ತಿಸುವೆ ನೀ ಮೂರುವೇಳೆ
ಸವಣಿಯಾಗುವೆಯೇನು? ಹೇಳು. [೯೪]

1. ಆಸ್ರವಗಳ ನಾಶವೇ ನಿರ್ವಾಣ. ಅದೇ ಅರ್ಹತನ ಗುರಿ. ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ‘ಪಾಲೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಯ’ ನೋಡಿ.

೨. ವಿಪುಲಂ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ
 ಸಮಣಾನಂ ಪವೇಚ್ಛಸಿ |
 ರೋಹಿಣೀ ದಾನಿ ಪುಚ್ಛಾಮಿ
 ಕೇನ ತೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೯೬]

೩. ಅಕಮ್ಲಕಾಮಾ ಅಲಸಾ
 ಪರದತ್ತೋಪಜೀವಿನೋ |
 ಅಸಂಸುಕಾ ಸಾದುಕಾಮಾ
 ಕೇನ ತೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೯೭]

೪. ಚಿರಸ್ಸಂ ವತ ಮುಂ ತಾತ
 ಸಮಣಾನಂ ಪರಿಪುಚ್ಛಸಿ |
 ತೇಸಂ ತೇ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ
 ಪಞ್ಚಾಸೀಲಪರಕ್ಕಮಂ || [೯೮]

೫. ಕಮ್ಲಕಾಮಾ ಅನಲಸಾ
 ಕಮ್ಲಸೇಟ್ಟಸ್ಸ ಕಾರಕಾ |
 ರಾಗಂ ದೋಸಂ ಪಜಹಂತಿ
 ತೇನ ಮೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೯೯]

೬. ತೀಣಿ ಪಾಪಸ್ಸ ಮೂಲಾನಿ
 ಧುನಂತಿ ಸುಚಿಕಾರಿನೋ |
 ಸಬ್ಬಪಾಪಂ ಪಹೀನೇಽಸಂ
 ತೇನ ಮೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೧೦೦]

“ವಿಪುಲವಾದನ್ನ ಪಾನಾದಿಗಳ ನೀ ನೀಡಿ
ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹುವೆ ಬಂದ ಸವಣರಿಗೆ;
ನಾನದನೆ ಕೇಳುವೆನು; ರೋಹಿಣಿ, ಹೇಳಮ್ಮ
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನಿನಗೇಕೆ?”

[೯೬]

“ಕರ್ಮಕಾಮಿಗಳಲ್ಲವನರು ಸೋಮಾರಿಗಳು,
ಪರರ ದಾನಗಳಿಂದ ಬದುಕುವವರು;
ಆಸೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು, ಸಿಹಿ ತಿನಿಸ ಬಯಸುವರು;
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನಿನಗೇಕೆ?”

[೯೭]

“ಸವಣರನು ಕುರಿತು ನೀ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತಲಿರುವೆ
ಚಿರಕಾಲದಿಂದೆನ್ನ, ನನ್ನ ತಂದೆ!
ಅವರಾ ಪರಾಕ್ರಮ^೧ವನವರ ಪ್ರಜ್ಞಾಶೀಲ-
ಗಳನೀಗ ಕೀರ್ತಿಸುವೆನಾನು.

[೯೮]

“ಕರ್ಮಕಾಮಿಗಳವರು, ಸೋಂಬರಲ್ಲವರು,
ಶ್ರೇಷ್ಠವಹ ಕರ್ಮಗಳ ಮಾಡುವವರು;
ರಾಗವನು ದ್ವೇಷವನು ಹೊರಗಟ್ಟಿದವರು —
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನನಗದಕೆ.

[೯೯]

“ಮೂತೆರದ ಪಾಪಗಳ ಮೂಲಗಳ ಕಳೆಯುತ್ತ
ಶುಚಿಯಾದ ಕರ್ಮಗಳ ಮಾಡುವವರು;
ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟವರು —
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನನಗದಕೆ.

[೧೦೦]

೭. ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಸುಚಿ ನೇಸಂ
 ವಾಚೀಕಮ್ಮಜ್ಜ ತಾದಿಸಂ |
 ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಸುಚಿ ನೇಸಂ
 ತೇನ ಮೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೧೦೧]

೮. ವಿಮಲಾ ಸಂಖಮುತ್ತಾ ವ
 ಸುದ್ಧಾ ಸನ್ತರಬಾಹಿರಾ |
 ಪುಣ್ಣಾ ಸುಕ್ಕಾನ ಧಮ್ಮಾನಂ
 ತೇನ ಮೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೧೦೨]

೯. ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಧಮ್ಮಧರಾ
 ಅರಿಯಾ ಧಮ್ಮಜೀವಿನೋ |
 ಅತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಜ್ಜಾ ದೇಸೇನ್ನಿ
 ತೇನ ಮೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೧೦೩]

೧೦. ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಧಮ್ಮಧರಾ
 ಅರಿಯಾ ಧಮ್ಮಜೀವಿನೋ |
 ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತಾ ಸತಿಮನ್ನೋ
 ತೇನ ಮೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೧೦೪]

೧೧. ದೂರಜ್ಞಮಾ ಸತಿಮನ್ನೋ
 ಮನ್ತಭಾಣೀ ಅನುದ್ಧತಾ |
 ದುಕ್ಖಸ್ಸಂತಂ ಪಜಾನನ್ನಿ
 ತೇನ ಮೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೧೦೫]

“ಅವರ ದೇಹದ ಕೆಲಸ ಶುಚಿಯಂತೋ ಅಂತೆಯೇ
ಅವರೆಸಗುವಾ ನುಡಿಯ ಕೆಲಸ ಕೂಡ;
ಅವರ ಮನಸಿನ ಕೆಲಸವದು ಕೂಡ ಶುಚಿಯಯ್ಯ—
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನನಗದಕೆ. [೧೦೧]

“ಶಂಖದೊಲು ಮೌಕ್ತಿಕದವೋಲವರು ನಿರ್ಮಲರು,
ಒಳಗು ಹೊರಗುಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧರವರು;
ಶುಕ್ಲ ಧರ್ಮ¹ಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣರಾದವರು—
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನನಗದಕೆ. [೧೦೨]

“ಬಹಳ ತಿಳಿದವರವರು, ಧರ್ಮವನು ಧರಿಸಿದವ-
ರಾರ್ಯರೈ; ಜೀವಿಪರು ಧರ್ಮದಿಂದ;
ಅರ್ಥ²ವನು ಧರ್ಮವನು ಉಪದೇಶಗೈಯುವರು—
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನನಗದಕೆ. [೧೦೩]

“ಬಹಳ ತಿಳಿದವರವರು, ಧರ್ಮವನು ಧರಿಸಿದವ-
ರಾರ್ಯರೈ; ಜೀವಿಪರು ಧರ್ಮದಿಂದ;
ಸ್ಮೃತಿಮಂತರೇಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದವರವರು—
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನನಗದಕೆ. [೧೦೪]

“ಸ್ಮೃತಿಮಂತರವರು ತಾವತಿದೂರ ಚರಿಸುವರು,
ಮಂತ್ರ ಹೇಳುವರವರಿಗೌಢ್ಯತ್ಯ³ವಿಲ್ಲ;
ದುಃಖ ಕೊನೆಯಾಗುವುದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು—
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನನಗದಕೆ. [೧೦೫]

1. ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣ. 2. ಮೇಲಾದ ಗುರಿ. 3. ಎದೆಗುರು, ತಳಮಳ; ಬಿಡ್ಡುತ್ವವಿಲ್ಲ.
ದಿರುವುದು ಶಾಂತಿ.

೧೨. ಯಮ್ಬಾ ಗಾಮಾ ಪಕ್ಕಮನ್ನಿ
 ನ ವಿಲೋಕೇನ್ನಿ ಕಿಚ್ಚಾನಂ |
 ಅನಪೇಕ್ಷಾ ವ ಗಚ್ಚನ್ನಿ
 ತೇನ ಮೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೧೦೬]

೧೩. ನ ತೇ ಸಂ ಕೋಟೈ ಓಸೇನ್ನಿ
 ನ ಕುನ್ನಿಂ ನ ಕಳೋಪಿಯಂ |
 ಪರಿನಿಟ್ಟತಮೇಸಾನಾ
 ತೇನ ಮೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೧೦೭]

೧೪. ನ ತೇ ಹಿರಣ್ಣಂ ಗಣ್ಣನ್ನಿ
 ನ ಸುವಣ್ಣಂ ನ ರೂಪಿಯಂ |
 ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇನ ಯಾಪೇನ್ನಿ
 ತೇನ ಮೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೧೦೮]

೧೫. ನಾನಾಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ
 ನಾನಾಜನಪದೇಹಿ ಚ |
 ಅಜ್ಞಾಮಜ್ಞಂ ಪಿಯಾಯನ್ನಿ
 ತೇನ ಮೇ ಸಮಣಾ ಪಿಯಾ || [೧೦೯]

೧೬. ಅತ್ಥಾಯ ವತ ನೋ ಭೋತಿ
 ಕುಲೇ ಜಾತಾ ಸಿ ರೋಹಿಣಿ |
 ಸದ್ಧಾ ಬುದ್ಧೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಚ
 ಸಂಘೇ ಚ ತಿಬ್ಬಗಾರವಾ || [೧೧೦]

“ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗದೆಯೆ ಅದನಿದನು ನೋಡದೆಯೆ
ಸಂಚಾರಗೆಯ್ಯಾಗ ಗ್ರಾಮಗಳಲಿ
ಎನನೂ ಬಯಸದೆಯೆ ನಡೆದು ಹೋಗುವರವರು —
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನನಗದಕೆ. [೧೦೬]

“ಕಣಜಗಳಲೇನವರು ಕೂಡಿಹಾಕುವರಲ್ಲ,
ಕುಡಿಕೆ ಮಡಿಕೆಗಳವರು ಶೇಖರಿಸರು;
ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದುದನು¹ ಬಯಸುವವರವರು —
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನನಗದಕೆ. [೧೦೭]

“ಹಣಕಾಸುಗಳನವರು ಸ್ವೀಕರಿಸರಂತೆಯೇ
ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳರು;
ಅಂದಂದನಂದಂದು ತಳ್ಳುವವರವರು —
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನನಗದಕೆ. [೧೦೮]

“ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದವರು; ಅವರವರ ಜನಪದವು
ಬೇರೆಬೇರವರ ಕುಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆ;
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾಚರಿಸನೊಬ್ಬನೊಡನಿನೊಬ್ಬ —
ಸವಣರಲಿ ಪ್ರೀತಿ ನನಗದಕೆ.” [೧೦೯]

“ರೋಹಿಣಿ, ನಮಗೆ ಹಿತವಾಗಲೆಂಬರ್ಥದಿಂ
ನಮ್ಮ ಕುಲದಲಿ, ಭವತಿ, ಜನಿಸಿದೆಯಲ!
ಬುದ್ಧನಲಿ ಧರ್ಮದಲಿ ಮೇಣು ಸಂಘದಿ ನಿನಗೆ
ಎಂ ಶ್ರದ್ಧೆ! ಗೌರವವು ತೀವ್ರ! [೧೧೦]

೧೭. ತುವಂ ಹೇತಂ ಪಜಾನಾಸಿ

ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷೇತ್ತಂ ಅನುತ್ತರಂ |

ಅಹಂ ಪಿ ಏತೇ ಸಮಾಣಾ

ಪಟಗಣ್ಣನ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಂ |

ಪತಿಟ್ಟತೋ ಹೇತತ್ಥ ಯಜ್ಞಾಕ್ಷೋ

ವಿಪುಲೋ ನೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ||

[೧೧೧]

೧೮. ಸಚೇ ಭಾಯಸಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ

ಸಚೇ ತೇ ದುಕ್ಖಮಪ್ಪಿಯಂ |

ಉಪೇಹಿ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ

ಧಮ್ಮಂ ಸಂಘಜ್ಞಾ ತಾದಿನಂ |

ಸಮಾದಿಯಾಹಿ ಸೀಲಾನಿ

ತಂ ತೇ ಅತ್ಥಾಯ ಹೇಹಿತಿ ||

[೧೧೨]

೧೯. ಉಪೇಮಿ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ

ಧಮ್ಮಂ ಸಂಘಜ್ಞಾ ತಾದಿನಂ |

ಸಮಾದಿಯಾಮಿ ಸೀಲಾನಿ

ತಂ ಮೇ ಅತ್ಥಾಯ ಹೇಹಿತಿ ||

[೧೧೩]

೨೦. ಬ್ರಹ್ಮಬನ್ಢ ಪುರೇ ಆಸಿಂ

ಸೋ ಇದಾನಿಃವ್ವಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ |

ತೇವಿಜ್ಜೋ ಸೋತ್ತಿಯೋ ಚಃವ್ವಿ

ವೇದಗೂ ಚಃವ್ವಿ ನ್ಹಾತಕೋ ||

[೧೧೪]

“ಪುಣ್ಯಗಳಿಗುತ್ತೃಷ್ಟ
ಭೂಮಿಯನು ಬಲ್ಲವಳು ನೀನೇ!
ದಾನಗಳ ನೀಡುವೆವು
ಸವಣರವರಿಗೆ ನಾವು ಕೂಡ!
ಇಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿದರೆಮಗೆ
ದಾನಗಳ ಬಾಹುಳ್ಯವಹುದು!”

[೧೧೧]

“ದುಃಖಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದರೆ,
ಪ್ರಿಯವಲ್ಲದಿರೆ ದುಃಖ ನಿನಗೆ,
ಬುದ್ಧನನು, ಧರ್ಮವನು,
ಸಂಘವವನದ ನೀನು ಸಾರು;
ತೀಲಗಳ ನೀ ನಡಸು;
ಹಿತವಪ್ಪುದದರಿಂದ ನಿನಗೆ.”

[೧೧೨]

“ಬುದ್ಧನನು, ಧರ್ಮವನು,
ಸಂಘವವನದ ನಾನು ಸಾರಿ,
ತೀಲಗಳ ನಡಸುವೆನು;
ಹಿತವಪ್ಪುದದರಿಂದ ನನಗೆ.”

[೧೧೩]

“ಪೂರ್ವದಲಿ ನಾ ಬ್ರಹ್ಮಬಂಧು^೧ವಾಗಿದ್ದೆನೈ,
ಇಂದು ನಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆ ಆಗಿರುವೆನು;
ಮೂರು ವಿದ್ಯೆ^೨ವ ಪಡೆದು ಶ್ರೋತ್ರಿಯ^೩ನೆ ಆಗಿರುವೆ
ಸ್ನಾನದಿಂದ ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಮೋಹಗಳೆಂಬ ಕೊಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು.”

[೧೧೪]

1. ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದವನು. 2. ಮುಕ್ತ, ಸಾಮಾನ್ಯ, ಯಜುರ್ವೇದಗಳಲ್ಲ; ಪೂರ್ವನಿವಾಸಾನುಸ್ಮೃತಿ ಜ್ಞಾನ, ಸತ್ಯಗಳ ಚ್ಯುತೋಪಪಾತ ಜ್ಞಾನ, ಅಸ್ತವಕ್ಷಯ ಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿದ್ಯೆ. 3. ಬುದ್ಧಶಾಸನ ತಿಳಿದವನು, ಶ್ರುತವಂತ. 4. ನಾಲ್ಕು ಆರ್ಯ ಸತ್ಯಗಳ ಅರಿವೆಂಬ ಸ್ನಾನದಿಂದ ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಮೋಹಗಳೆಂಬ ಕೊಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು. 5. ಪುಟ ೨೪, ೨.

೧೭. ದನ್ತಿಕಾ ನಾಮ ಛೇರೀ

೧. ದಿವಾವಿಹಾರಾ ನಿಕ್ಷಮ್ನ
 ಗಿಜ್ಜಕೂಟವ್ಹಿ ಪಬ್ಬತೇ |
 ನಾಗಂ ಓಗಾಹಮುತ್ತಿಣ್ಣಂ
 ನದೀತೀರವ್ಹಿ ಅದ್ಧಸಂ || [೧೧೫]

೨. ಪುರಿಸೋ ಅಜ್ಜುಸಮಾದಾಯ
 ದೇಹಿ ಪಾದಂತಿ ಯಾಚತಿ |
 ನಾಗೋ ಪಸಾರಯಿ ಪಾದಂ
 ಪುರಿಸೋ ನಾಗಮಾರುಹಿ || [೧೧೬]

೩. ದಿಸ್ಸಾ ಅದಂತಂ ದಮಿತಂ
 ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಸಂ ಗತಂ |
 ತತೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧೇಮಿ
 ಖಲು ತಾಯ ವನಂ ಗತಾ || [೧೧೭]

— ಛೇರೀಗಾಥಾ — ತಿಕನಿಪಾತೋ — ದನ್ತಿಕಾ.

೧೮. ಪಟಾಚಾರಾ ನಾಮ ಛೇರೀ

೧. ನಜ್ಜಲೇಹಿ ಕಸಂ ಖೇತ್ತಂ
 ಬೇಜಾನಿ ಪವಪಂ ಭಮಾ |
 ಪುತ್ತದಾರಾನಿ ಪೋಸೇಂತಾ
 ಧನಂ ವಿಸ್ಸಂತಿ ಮಾನವಾ || [೧೧೮]

೧೭. ದಂತಿಕಾ ಎಂಬ ಸ್ಥವಿರಿ

ಹಗಲು ವಿಹಾರ¹ವ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಟು ನಾ

ಗೃಧ್ರಕೂಟಪರ್ವತದಿಂದ

ನದಿಯ ತೀರದಲಿ ಕಂಡೆ ನೀರಿನಲಿ

ಮಿಂದು ಮೇಲೆ ಬರುವಾನೆಯನು.

[೧೧೫]

ಪುರುಷನಂಕುಶವ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ‘ಕೊಡು

ಪಾದ’ವೆಂದು ತಾ ಕೇಳಿದನು;

ತನ್ನ ಪಾದವನ್ನಾನೆ ಪಸರಿಸಿತ್ತು,

ಪುರುಷನಾನೆಯದನೇರಿದನು.

[೧೧೬]

ದಮನವಾಗದುದು ದಮನವಾದುದನು

ಮಾನವನಿಗೆ ವಶವಾದುದನು

ಕಂಡು ವನಕೆ ನಡೆದಾಗ ಚಿತ್ತವನು

ತಂದು ಸಮಾಧಿಗೆ ನಿಲಿಸಿದನು.

[೧೧೭]

೧೮. ಪಟಾಚಾರ ಎಂಬ ಸ್ಥವಿರಿ

ನೇಗಿಲಿನ ಬಲದಿಂದ ಹೊಲಗಡ್ಡೆಗಳನುತ್ತು

ಭೂಮಿಯಲಿ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ,

ಆರ್ಜಿಸಿದ ಧನವನನುಭವಿಸುವರು; ಮಾನವರು

ಸತಿಸುತರ ಪೋಷಿಸುವರು.

[೧೧೮]

1. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಧ್ಯಾನಮಾಡುವುದು.

೨. ಕಿಮಹಂ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ
 ಸತ್ಥು ಸಾಸನಕಾರಿಕಾ |
 ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛಾಮಿ
 ಅಕುಸೀತಾ ಅನುದ್ಧಟಾ ||

[೧೧೯]

೩. ಪಾದೇ ಪಕ್ಖಾಲಯಿತ್ವಾನ
 ಉದಕೇ ಸು ಕರೋಮ್ಯಹಂ |
 ಪಾದೋದಕಜ್ಞಾ ದಿಸ್ವಾನ
 ಥಲತೋ ನಿನ್ನಮಾಗತಂ |
 ತತೋ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧೇಮಿ
 ಅಸ್ಸಂ ಭದ್ರಂ ವ ಜಾನಿಯಂ ||

[೧೨೦]

೪. ತತೋ ದೀಪಂ ಗಹೇತ್ವಾನ
 ವಿಹಾರಂ ಪಾವಿಸಿಂ ಅಹಂ |
 ಸೇಯ್ಯಂ ಓಲೋಕಯಿತ್ವಾನ
 ಮುಜ್ಜಾಕಮ್ಹಿ ಉಪಾವಿಸಿಂ ||

[೧೨೧]

೫. ತತೋ ಸೂಚಿಂ ಗಹೇತ್ವಾನ
 ವಟ್ಟಂ ಓಕಸ್ಸಯಾಮ್ಯಹಂ |
 ಪದೀಪಸ್ಸೇವ ನಿಬ್ಬಾನಂ
 ವಿವೋಕೋ ಅಹು ಚೇತಸೋ ||

[೧೨೨]

— ಥೇರೀಗಾಥಾ — ಪಜ್ಞಾನಿಪಾತೋ — ಪಠಾಚಾರಾ.

[ಪಾಲಿ ಪಜ್ಞ ಪುಷ್ಪಂಜಲಿ ನಿಘೃತಂ.]

‘ಶುದ್ಧಿ ಅಶುದ್ಧಿಗಳು ಅವನವನದು; ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲಾರ.’ [೬೫]

ನಾ ತೀಲಸಂಪನ್ನೆ, ಗುರುಶಾಸನವ ನಡೆಸಿ
ಸೋಮಾರಿಯಲ್ಲದವಳು,
ಔದ್ಧೃತ್ಯವಿಲ್ಲದವಳಾನೇಕೆ ಬಳಸಾರಿ
ಸೇರೆನ್ನೆ ನಿರ್ವಾಣವ!

[೧೧೯]

ಕಾಲು ತೊಳೆಯುತ ಜಲದಿ
ನಾ ತೊಳೆದ ನೀರಾಗ
ಮೇಲಿಂದ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬಹುದ ಕಂಡು
ನಾ ಸಮಾಧಿಯೊಳಾಗ
ಚಿತ್ತವನು ನಿಲಿಸಿದೆನು
ಭದ್ರಾಶ್ವನು ಹಿಡಿದು ಕಲಿಸುವಂತೆ

[೧೨೦]

ನಾ ವಿಹಾರವನಾಗ ನಡೆದೆನೊಳಹೊಕ್ಕು
ಕೈಲೊಂದು ದೀಪ ಕೊಂಡು;
ಮೇಲಾವುದದನು ಮೇಣ್ ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತೆ
ಮಂಚಕದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತೆ.

[೧೨೧]

ಆಗ ಸೂಜಿಯ ಹಿಡಿದು
ಬತ್ತಿಯನು ಕೆಳಗೆಳೆದೆನು!
ಬೆಳಕಿನದೆ ನಿರ್ವಾಣ!
ಮನಸು ಮೋಕ್ಷವ ಪಡೆಯಿತು!

[೧೨೨]

[ಪಾಲೀ ಪದ್ಯ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಮುಗಿಯಿತು.]

